

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, mars 2023

Rapport 2023:04

Dnr: ALLM 2021/132

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Matilda Eriksson, 070-784 75 36

Sophie Nilsson, 070-784 75 01

INNEHÅLL

Förord	4
Sammanfattning	5
Bakgrund	7
Uppdraget.....	7
Avgränsningar	8
Delrapport och intervjustudie	8
Genomförande av uppdraget	9
Dialogmöten med myndigheter och andra aktörer.....	9
Nordiskt erfarenhetsutbyte.....	9
Annan inhämtning av underlag	10
Kunskapsförhöjande insatser.....	11
Informationsspridning.....	11
Resultat och analys	13
Enkätundersökning om att leva med skyddade personuppgifter.....	13
Samhällets stöd till kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter	14
Situationen för män som lever med skyddade personuppgifter	17
Information och stödmaterial till den utsatta målgruppen.....	18
Fortsatta kunskapsbehov hos myndigheter och yrkesverksamma	19
Rutiner och riktlinjer	23
Slutsatser och rekommendationer	27
Slutsatser.....	27
Rekommendationer	28
Långsiktig plan	30
Övergripande utveckling och uppföljning av stödet till målgruppen	30
Tillgång till samhällsservice och skydd	33
Skola, arbete och fritid.....	36
Stadigvarande boende	39
Konsekvenser av ekonomiskt våld	41
English summary	43
Referenslista	45
Bilaga 1	47
Bilaga 2	50

FÖRORD

Jämställdhetsmyndigheten har haft i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser gällande våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn. Förra årets delredovisning innehöll bland annat en uppmärksammat intervjustudie med kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter om deras erfarenheter. I flera fall hade myndigheter oavsiktligt röjt kvinnornas personuppgifter. Sedan dess har vi följt utvecklingen och bedömningen är att myndigheter och andra aktörer har vidtagit åtgärder och fortsatt ett utvecklingsarbete för att minska risken att personuppgifter röjs. Kunskapsbehovet är dock fortsatt stort hos yrkesverksamma, inte minst vad gäller den praktiska hanteringen av skyddade personuppgifter samt förståelse för hur det är att leva med skyddade personuppgifter.

Våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter får inte samma tillgång till vård som andra. Dessutom får det många gånger allvarliga ekonomiska konsekvenser att leva med skyddade personuppgifter. Det kan till exempel handla om högre levnadsomkostnader i samband med flytt, påminnelseavgifter och inkasso på grund av försenad postgång, och svårigheter att få eller behålla en anställning som går att kombinera med skyddsbehovet. Tillgången till långsiktigt stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter är ofta beroende av insatser från idéburna organisationer. Detta jämfört med män i avhoppbar verksamhet där samhället erbjuder mer strukturerade och långtgående stödinsatser. Både yrkesverksamma och våldsutsatta ser behov av särskilda kontaktpersoner som kan fungera vägledande och bidra till ett sammanhållet stöd till våldsutsatta kvinnor respektive barn som lever med skyddade personuppgifter. Information om skyddade personuppgifter till våldsutsatta kvinnor och barn behöver i större utsträckning innehålla råd kring upprätthållande av skyddet.

Många viktiga steg har tagits i en positiv riktning. För att arbetet inte ska avstanna, krävs att myndigheter och andra samhällsaktörer tar ett gemensamt ansvar för att förbättra livssituationen för dem som lever med skyddade personuppgifter.

Lena Ag
Generaldirektör
Mars 2023

SAMMANFATTNING

Det här är en slutredovisning av regeringsuppdraget att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn. Ytterligare bakgrund kring skyddade personuppgifter, målgruppens utsatthet och myndigheternas hantering och stöd finns i uppdragets delrapport¹ och intervjustudie².

Uppdragets genomförande

Jämställdhetsmyndigheten har under 2022–2023 genomfört en rad uppföljande möten med strategiskt viktiga myndigheter och andra prioriterade aktörer i syfte att följa utvecklingen av deras arbete med skyddade personuppgifter. Nuläge och behov har dessutom kartlagts genom utskick till olika myndigheter och aktörer på lokal och regional nivå med frågor om kunskap och rutiner. Jämställdhetsmyndigheten har även tagit fram en långsiktig plan för hur arbetet med målgruppen kan utvecklas och följas över tid.

Resultat och analys

En samlad bild utifrån insamlat underlag är att uppdraget har bidragit till att flera myndigheter har utvecklat sin hantering kring skyddade personuppgifter, men att den utsatta målgruppen fortfarande möter betydande svårigheter. Inte minst det långsiktiga stödet behöver utvecklas, liksom kunskap om och anpassning av stöd och information till barn, utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, personer med funktionsnedsättningar samt kvinnor med utländsk bakgrund som lever med skyddade personuppgifter.

Kunskapsnivån hos myndigheter på nationell, regional och lokal nivå är varierande. Fler behöver verksamhetsnära kunskap om den praktiska hanteringen av skyddade personuppgifter samt förståelse för vilka konsekvenser det kan få om skyddade personuppgifter röjs. Många myndigheter har vidtagit åtgärder för att genomlys och förbättra rutiner, arbetssätt och material. De rutiner och riktlinjer som finns behöver dock i många fall blir mer välkända bland medarbetarna och implementeras i högre grad.

Jämställdhetsmyndigheten ser en rad fortsatta utvecklingsbehov när det gäller informationen och stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter, liksom andra särskilt utsatta grupper såsom barn och vuxna utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, personer med intellektuell funktionsnedsättning samt hbtqi-personer. Det handlar till exempel om följande:

¹ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10

² Jämställdhetsmyndigheten, *86 gömda kvinnor och deras 128 barn*, 2022

- Kvinnor som lever med skyddade personuppgifter på grund av utsatthet för våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld och förtryck tycks ha en sämre psykisk och fysisk hälsa samt upplever allvarigare konsekvenser om de blir röjda, jämfört med personer med andra skyddsskäl.
- Det långsiktiga stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter är i dagsläget ofta beroende av insatser från idéburna organisationer. För män i avhopparverksamhet finns mer strukturerade och långtgående stödinsatser.
- Vissa grupper som lever med skyddade personuppgifter nås i mindre utsträckning av information, framför allt yngre barn, personer med funktionsnedsättning samt asylsökande och nyanlända.
- Domstolsbeslut om barns umgänge med en våldsutövande pappa riskerar skyddet för våldsutsatta barn och att tvingas till umgänge kan få mycket negativa konsekvenser för barns psykiska hälsa.
- Kompetens kring upprätthållande av skydd, genom skyddade personuppgifter och andra skyddsåtgärder, behövs hos många aktörer som möter kvinnor och barn som lever skyddat. För barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck kan det gälla även exempelvis familjehem, HVB, stödboende och gode män.

Rekommendationer och långsiktig plan

Jämställdhetsmyndigheten lämnar i slutrapporten några rekommendationer samt förslag på en långsiktig plan för hur arbetet med målgruppen kan utvecklas och följas över tid. Rekommendationerna rör bland annat en större jämlikhet och ökad kvalitetssäkring över landet när det gäller stöd och skydd till våldsutsatta barn, unga och vuxna samt att barns rättigheter behöver stärkas och tillvaratas i högre grad.

Den långsiktiga planen tar utgångspunkt i de svårigheter som våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter möter samt de utvecklingsbehov som Jämställdhetsmyndigheten har sett när det gäller myndigheternas stöd och hantering. I planen ingår förslag på 29 insatser inom fem områden som myndigheten bedömer som särskilt viktiga:

- Övergripande utveckling och uppföljning av stödet till målgruppen.
- Tillgång till samhällsservice och skydd.
- Skola, arbete och fritid.
- Stadigvarande boende.
- Konsekvenser av ekonomiskt våld.

Den långsiktiga planen gäller de kvarvarande fyra åren (2023–2026) inom ramen för den tioåriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Därefter bör planen följas upp och utvärderas.

BAKGRUND

Denna rapport är en slutredovisning av regeringsuppdraget att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn. För ytterligare bakgrund kring skyddade personuppgifter, såsom forskning, lagstiftning och utgångspunkter för arbetet på området, hänvisas till Jämställdhetsmyndighetens delredovisning³ av det aktuella regeringsuppdraget.

Uppdraget

Regeringen har i april 2021 gett Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn.⁴ Uppdraget syftar till att belysa deras livssituation samt öka kännedomen om gällande lagstiftning. I Jämställdhetsmyndighetens regleringsbrev för 2022⁵ förlängdes uppdragstiden med ett år. I uppdraget ingår följande:

- Att undersöka livssituationen för våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn, samt vilka ytterligare åtgärder som behövs för att underlätta för denna grupp.
- Att kartlägga och sammanställa den information och det stödmaterial som tagits fram av myndigheter och andra relevanta aktörer gällande hanteringen av skyddade personuppgifter och andra rättsliga skydd för våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn.
- Att sprida kunskap och stödmaterial till den utsatta målgruppen och identifiera sätt att nå ut till målgruppen via andra medier än traditionella myndighetskanaler.
- Att sprida kunskap och stödmaterial till yrkesverksamma som möter målgruppen.
- Att kartlägga behovet av ökad kunskap om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn, inom respektive myndighets ansvarsområde samt planera för och genomföra kunskapshöjande insatser anpassat för de berörda myndigheternas behov.
- Att vid behov erbjuda utbildningsinsatser till yrkesverksamma som möter målgruppen.
- Att inom ramen för befintlig lagstiftning och ansvarsfördelning presentera en långsiktig plan för hur arbetet med målgruppen kan utvecklas och följas över tid.

³ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10

⁴ Regeringsbeslut A2021/00971

⁵ Regeringsbeslut A2021/02396 A2021/02318 (delvis), sid. 8

I uppdraget ska vissa grupper särskilda utsatthet beaktas, nämligen hbtqi-personer, personer med funktionsnedsättningar samt vuxna och barn utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämställdhetsmyndigheten ska genomföra uppdraget i samråd med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län (numera Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck), Polismyndigheten, Skatteverket, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten. Kunskap och erfarenheter ska också inhämtas från Brottsoffermyndigheten, Barnombudsmannen, Kriminalvården, Myndigheten för stöd till trossamfund, Statens skolverk samt Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Avgränsningar

Fokus i genomförande av uppdraget ligger på våldsutsatta kvinnor och barn, i enlighet med regeringsuppdraget. Vissa kontakter har dock tagits för att även inhämta erfarenheter kring män som lever med skyddade personuppgifter. Med våldsutsatt avses utsatthet för mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, våld mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck eller att utnyttjas i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Nedan används främst begreppen våldsutsatta kvinnor och barn samt våld i nära relationer.

Kunskap, erfarenheter och information som inhämtas och sprids ska handla om livssituationen när en person har beviljats skyddade personuppgifter, samt om långsiktigt stöd till de som lever med skyddade personuppgifter. Således inte om tidsperioden och processen när ansökan om skyddade personuppgifter sker eller samhällets stöd och skydd kopplat till detta. Dessa går dock inte alltid att hålla isär vid en analys av vad som behöver utvecklas inom området.

Delrapport och intervjustudie

I slutet av mars 2022 lämnade Jämställdhetsmyndigheten delredovisningen *Skyddade personuppgifter – Oskyddade personer* (Rapport 2022:10) samt intervjustudien *86 gömda kvinnor och deras 128 barn* till regeringen.

I intervjustudien, som genomfördes på uppdrag av Jämställdhetsmyndigheten, fick den utsatta målgruppen själv komma till tals. De kvinnor och barn som intervjuades beskrev ett ofta långvarigt och omfattande våld, hur deras liv begränsas av att leva med skyddade personuppgifter, hur barn tvingas till umgänge med sin våldsutövande pappa, brister i kontakten med och stödet från myndigheter samt de konsekvenser det får.

Som en följd av vad som framkom i delrapporten samlade dåvarande arbetsmarknads- och jämställdhetsministern i april 2022 ett tiotal myndighetschefer och -representanter från Arbetsförmedlingen, Domstolsverket, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Skolverket, Socialstyrelsen, Universitetskanslersämbetet, Åklagarmyndigheten och Sveriges kommuner och regioner, för att diskutera hur situationen för våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter kan förbättras och myndigheternas ansvar i detta.

GENOMFÖRANDE AV UPPDRAGET

I detta avsnitt redogörs för genomförda insatser under uppdragets andra år. För information kring tidigare åtgärder, se Jämställdhetsmyndighetens delredovisning *Skyddade personuppgifter – Oskyddade personer* (Rapport 2022:10).

Dialogmöten med myndigheter och andra aktörer

Jämställdhetsmyndigheten har under 2022–2023 genomfört en rad uppföljande möten med strategiskt viktiga myndigheter⁶ och andra prioriterade aktörer i syfte att följa utvecklingen av deras arbete med skyddade personuppgifter. Förutom att informera om Jämställdhetsmyndighetens pågående och planerade arbete inom uppdraget har dialog förts kring hur arbetet hos de olika myndigheterna och aktörerna har fortlöpt sedan tidigare möten.

Jämställdhetsmyndigheten har dessutom initierat kontakt med ytterligare aktörer som har bedömts kunna bidra till fortsatt kartläggning av behovet av kunskap, rutiner och riktlinjer bland yrkesverksamma som kan komma att möta våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. Detta inte minst för att inhämta ytterligare information kring särskilt utsatta grupper såsom barn och vuxna utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, hbtqi-personer samt personer med funktionsnedsättningar. Myndigheten har även tagit vissa kontakter för att få en bild av situationen för män som lever med skyddade personuppgifter.

I bilaga 1 finns en förteckning över de möten med myndigheter och andra aktörer som Jämställdhetsmyndigheten har genomfört sedan delredovisningen av uppdraget.

Nordiskt erfarenhetsutbyte

I juni 2022 besökte Jämställdhetsmyndigheten bland annat forskare, Kripos och Barne-, ungdoms- och familiedirektoratet i Norge. Eftersom Norges hantering av skyddade personuppgifter på många sätt skiljer sig från Sveriges och de har betydligt färre som lever med skyddade personuppgifter är det svårt att i nuläget dra några paralleller och slutsatser kring vad som skulle kunna vara applicerbart i en svensk kontext.

I en dom från högsta domstolen i Norge fastslås att om barnet är så ungt att hen kan riskera att röja mammans och barnets skyddade adress, är det inte i enlighet med barnets bästa att ha umgänge med en våldsutövande pappa.⁷

⁶ Enligt regeringsbeslut ska uppdraget genomföras i samråd med Kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län, Polismyndigheten, Skatteverket, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten. Kunskap och erfarenheter ska också inhämtas från Brottsoffermyndigheten, Barnombudsmannen, Kriminalvården, Myndigheten för stöd till trossamfund, Statens skolverk och Sveriges Kommuner och Regioner.

⁷ Norges Høyesterett, HR-2022-1639-A (sak nr. 22-036175SIV-HRET)

Annan inhämtning av underlag

Jämställdhetsmyndigheten har inkluderat frågor om skyddade personuppgifter inom uppdraget att identifiera kunskapsluckor och kartlägga utbildningsbehov hos yrkesgrupper som möter våldsutsatta.⁸ Myndigheten har under fokusgruppsintervjuer med yrkesverksamma ställt frågor om bland annat kunskap, rutiner/riktlinjer samt stöd- och informationsmaterial avseende skyddade personuppgifter. Frågor kring skyddade personuppgifter kommer dessutom att ställas i den kommunenkät som genomförs inom uppdraget, under våren 2023. Förhoppningen är att sådan uppföljning ska kunna bli återkommande.

Jämställdhetsmyndigheten har skickat liknande frågor till yrkesverksamma inom SKR:s kvinnofridsnätverk, liksom till länsstyrelserna samt regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Vidare har erfarenhetsutbyte skett med andra uppdrag som har relevans för våldsutsatta barn och kvinnor som lever med skyddade personuppgifter, såsom:

- uppdrag att kartlägga hur uppgifter om våld eller andra övergrepp beaktas i mål om vårdnad, boende eller umgänge⁹ (Jämställdhetsmyndigheten),
- uppdrag att kartlägga kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende¹⁰ (länsstyrelserna),
- uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m.¹¹ (Jämställdhetsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och Socialstyrelsen) och
- uppdrag att kartlägga och sprida kunskap om erfarenheter av hedersförtryck samt annat våld och förtryck kopplat till utlandsvistelse¹² (Jämställdhetsmyndigheten).

I redovisningen av uppdraget om vårdnad, boende och umgänge framkom bland annat att domstolar brister i sina riskbedömningar och att uppgifter om våld i låg utsträckning beaktades vid avgörande om barns boende och umgänge.¹³ Flera barn som Jämställdhetsmyndigheten samtalade med inom ramen för uppdraget ”hade svårt att förstå att de inte blivit skyddade från en våldsutövande pappa trots att de berättat om det våld de utsatts för och berättat att de inte vill träffa honom”.¹⁴

Jämställdhetsmyndigheten har dessutom genomfört några intervjuer med kvinnor som lever med skyddade personuppgifter, utöver den intervjustudie som redovisades i

⁸ Regeringsbeslut A2021/02396 A2021/02318 (delvis), sid. 3–4

⁹ Regeringsbeslut A2020/0154/JÄM

¹⁰ Regeringsbeslut A2021/01299

¹¹ Regeringsbeslut S2019/01517/JÄM samt A2022/00842

¹² Regeringsbeslut A2021/02051

¹³ Jämställdhetsmyndigheten, *Uppgifter om våld är inget undantag*, Rapport 2022:1, sid. 68–69

¹⁴ Jämställdhetsmyndigheten, *Uppgifter om våld är inget undantag*, Rapport 2022:1, sid. 71

samband med delrapporteringen av uppdraget. Detta för att bredda målgruppen till att exempelvis även inkludera kvinnor med utländsk bakgrund.

Riksrevisionen har i februari 2023 inlett en granskning av statens skydd av hotade personer.¹⁵ Jämställdhetsmyndigheten kommer att följa granskningen.

Kunskapshöjande insatser

Externa utbildningsinsatser

Jämställdhetsmyndigheten har, utöver spridningskonferensen i juni 2022, genomfört ett antal utbildningsinsatser om skyddade personuppgifter med utgångspunkt i delrapporten och intervjustudien. De har framför allt riktat sig till olika nätverk på nationell, regional och kommunal nivå (för en fullständig förteckning, se bilaga 1).

Internt utvecklingsarbete

Utöver externa kunskapshöjande insatser har Jämställdhetsmyndigheten genomfört ett internt utvecklingsarbete för att säkerställa en korrekt informations- och personuppgiftshantering samt god service gentemot personer som lever med skyddade personuppgifter. I detta har ingått att se över följande:

- Policys och rutiner.
- Intern kommunikation.
- Hanteringen av personuppgifter avseende anställda och arbetssökande respektive vid ansökan om statsbidrag.
- Hantering av inbjudningar, deltagarlistor och kommunikation kopplat till myndighetens externa arrangemang.

Dessutom har flera utbildningstillfällen om skyddade personuppgifter anordnats för anställda på Jämställdhetsmyndigheten. Arbetet med att utveckla myndighetens hantering av skyddade personuppgifter kommer att följas upp årligen. Syftet med det interna arbetet har varit dels att kvalitetssäkra myndighetens egen hantering av skyddade personuppgifter, dels att Jämställdhetsmyndighetens utvecklingsarbete kan utgöra ett stöd för andra myndigheter i deras interna arbete.

Informationsspridning

Jämställdhetsmyndigheten har vid kommunikation och informationsspridning tagit särskild hänsyn till regeringens skrivning om att uppdragets genomförande ska präglas av hög säkerhetsmedvetenhet, för att minimera sårbarheten och inte äventyra säkerheten för personer som har skyddade personuppgifter.¹⁶ Detta bland annat genom att kontinuerligt överväga vilken typ av information kring samhällets hantering av skyddade personuppgifter som bör spridas och inte.

¹⁵ Riksrevisionen, [Statens skydd av hotade personer](#). Senast uppdaterad 2023-02-13. Hämtad 2023-03-01.

¹⁶ Regeringsbeslut A2021/00971, sid. 3

Informationsfilm

En kommunikationsbyrå har på uppdrag av Jämställdhetsmyndigheten tagit fram en informationsfilm till yrkesverksamma. Syftet med filmen är att:

- höja den generella kunskapsnivån kring våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter.
- fler myndigheter och andra aktörer ska bli uppmärksamma på den utsatta målgruppen och hur de kan underlätta för den.

I filmen berättar yrkesverksamma och den utsatta målgruppen om hur det är att leva med skyddade personuppgifter, myndigheternas hantering av skyddade personuppgifter samt behovet av stöd och information till våldsutsatta barn och vuxna som lever med skyddade personuppgifter. Jämställdhetsmyndigheten kommer även att ta fram ett stödmaterial som ska hjälpa myndigheter och andra aktörer att använda filmen för att diskutera frågor rörande skyddade personuppgifter i sin verksamhet.

Information på webben

Jämställdhetsmyndigheten har på sin webbplats ([Skyddade personuppgifter | Jämställdhetsmyndigheten](#)) samlat och länkat till information kring skyddade personuppgifter, framför allt från andra myndigheter. Här finns informations- och stödmaterial riktade till vuxna respektive barn som lever med eller är i behov av skyddade personuppgifter utifrån våldsutsatthet, liksom till yrkesverksamma som möter eller kan komma att möta dem. Denna information kommer att vidareutvecklas och information till den utsatta målgruppen ska spridas bland annat via idéburna organisationer och nätverk.

Konferens och spridningsseminarium

Den 3 juni 2022 anordnade Jämställdhetsmyndigheten heldagskonferensen *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*. Syftet med konferensen var att öka kunskapen om livssituationen för våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter.

Cirka 60 personer deltog på plats i Stockholm och ytterligare drygt 600 personer digitalt. Konferensdeltagarna kom framför allt från myndigheter på nationell, regional och lokal nivå, men även till exempel ideella organisationer och privata aktörer fanns representerade.

Hela eller delar av konferensen går att se i efterhand på Jämställdhetsmyndighetens webbplats ([Skyddade personuppgifter | Jämställdhetsmyndigheten](#)). Utvärderingar av konferensen visar att deltagarna i stor utsträckning var nöjda och tyckte att innehållet var relevant och kunskapshöjande. Flera myndigheter har dessutom i uppföljande möten med Jämställdhetsmyndigheten påtalat att konferensen varit värdefull för det fortsatta arbetet med skyddade personuppgifter.

Jämställdhetsmyndigheten planerar att efter avslutat uppdrag, våren 2023, anordna ett webbsänt spridningsseminarium kring den utveckling av arbetet som skett under uppdragsperioden samt exempel och förslag på hur arbetet fortsatt kan bedrivas.

RESULTAT OCH ANALYS

I avsnittet redovisar Jämställdhetsmyndigheten vad som inom uppdraget framkommit om behovet av information och stöd till personer som lever med skyddade personuppgifter och samhällets förmåga att möta dessa behov.

Enkätundersökning om att leva med skyddade personuppgifter

Skatteverket skickade under 2022 ut en enkät till cirka 6 700 myndiga personer med skyddade personuppgifter. Barn, som utgör cirka 10 000 av det totala antalet personer i Sverige som lever med skyddade personuppgifter, finns inte representerade i underlaget. I enkäten ställs frågor om bland annat individernas skyddsskäl, hur det är att leva med skyddade personuppgifter och huruvida de har erfarenhet av att bli röjd av en myndighet eller annan aktör.

Enkäten skickades till samtliga vuxna med skyddad folkbokföring (cirka 3 000 personer vid tiden för enkätutskicket) samt ett slumpmässigt urval av de som har beviljats sekretessmarkering. Svarefrekvensen är 17 procent och av de som svarat har 64 procent sekretessmarkering och 36 procent skyddad folkbokföring. Skatteverkets sammanställning av preliminära enkätresultat finns i bilaga 2.

Drygt 40 procent av de som har svarat på enkäten uppger att de har skyddsskäl på grund av hot och våld i nära relation och knappt en tiondel på grund av hedersrelaterat hot och våld. De som har skyddsskäl utifrån hedersrelaterat våld och hot är något yngre än de med andra skyddsskäl. 62 procent av de kvinnor som besvarat enkäten uppger skyddsskälerna våld i nära relation och/eller hedersrelaterat hot och våld, medan männen i större utsträckning svarar att de har skyddade personuppgifter på grund av hot och våld i arbetet och/eller hot från kriminella miljöer. Samma person har kunnat ange flera skyddsskäl.

Enkätsvaren bekräftar de praktiska svårigheter det innebär att leva med skyddade personuppgifter som skildras i Jämställdhetsmyndighetens intervjustudie och som myndigheter och andra aktörer har beskrivit i dialogmötena. Nästan hälften av de som har angett skyddsskälerna våld i nära relation och/eller hedersrelaterat hot och våld uppger att de har tvingats byta arbete eller sysselsättning. De svarar också i lägre utsträckning än andra kategorier att de har en anställning och i högre utsträckning att de är studerande, arbetssökande och sjukskrivna.

37 procent av de som har besvarat enkäten uppger att de någon gång blivit röjda och en majoritet svarar att orsaken var okunskap eller slarv. De vanligaste svaren på frågan om vem de har blivit röjda av är vårderna, kommunen och socialtjänsten, rättsväsendet och domstolar samt privata aktörer (exempelvis fastighetsbranschen och telebolag). I övrigt nämns bland annat myndigheter såsom Skatteverket och Försäkringskassan, skola (ofta skolplattformar) och arbetsplatsen. De med skyddsskälerna våld i nära relation och/eller hedersrelaterat hot och våld svarar i något högre grad att de har blivit röjda av socialtjänsten jämfört med den totala gruppen. De uppger också i större utsträckning att röjningen har fått konsekvenser, såsom att de har blivit utsatta för hot eller våld eller behövt flytta. Att bli röjd av en privat aktör verkar i färre fall leda till att personen blir

hittad eller hotad än om uppgifter röjs av exempelvis socialtjänst, hälso- och sjukvård eller rättsväsende.

Respondenterna har också ombetts att skatta sin psykiska och fysiska hälsa. Ungefär en fjärdedel svarar att deras psykiska hälsa är mycket eller ganska dålig. Andelen är högre bland dem vars skyddsskäl är våld i nära relation och/eller hedersrelaterat hot och våld, jämfört med den totala gruppen. Många av de som besvarat enkäten uttrycker att de har bestående psykiska, och ibland även fysiska, men. Det gäller framför allt de som har varit utsatta för våld i nära relation och/eller hedersrelaterat hot och våld. I Jämställdhetsmyndighetens intervjustudie med våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter led två av tre kvinnor av PTSD, liksom flera av deras barn.¹⁷

Samhällets stöd till kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter

Av uppdragets delrapport framgår att många kvinnor har berättat om sin våldsutsatthet för olika myndigheter och yrkesverksamma utan att få det stöd och skydd de är i behov av och har rätt till. Det var även förhållandevis vanligt att en anmälan om barn som far illa hade gjorts. Brister i samhällets stöd har bland annat identifierats vad gäller:

- bibehållen och säker skolgång,
- tillgång till vård,
- skydd mot fortsatt utsatthet, exempelvis i förhållande till barns umgänge med en våldsutövande pappa,
- bedömningar och beslut kring skyddade personuppgifter och andra skyddsåtgärder,
- verksamheters förmåga att anpassa sig till personer som lever med skyddade personuppgifter, när det gäller till exempel förvärvsarbete och bostadssökande,
- posthantering,
- myndigheters hantering av skyddade personuppgifter, och
- långsiktigt stöd samt uppföljning av den utsattas situation.¹⁸

Det långsiktiga stödet är i dagsläget inte sällan beroende av insatser från kvinnojourer och andra idéburna organisationer, vilket bland annat har lyfts i de dialogmöten som har genomförts inom ramen för uppdraget. Behovet av stöd är många gånger omfattande även efter det akuta skedet, samtidigt som samhällets stöd ofta avtar eller upphör. Detta gäller både vuxna, främst kvinnor, och barn i den utsatta målgruppen.

En rapport från det EU-finansierade projektet Efter våldet (AVEC), om barns rättigheter under och efter vistelse på skyddat boende, beskriver brister och kunskapsluckor exempelvis på följande punkter:

¹⁷ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 30

¹⁸ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 29–36

- Barns umgänge med en förälder som misstänks för brott sker många gånger mot barns vilja.
- Barns skolgång blir ofta lidande när det finns en omfattande hotbild och vid långvarig placering.
- Stöd och behandling till barn under placering dröjer på grund av långa handläggningstider hos socialtjänst.
- Barns rätt till trygg och stabilt boende efter tiden på skyddat boende brister.¹⁹

Även Polisen har lyft vikten av att någon följer den utsatta personen över tid, vilket går i linje med Jämställdhetsmyndighetens förslag om särskilda kontaktpersoner för vuxna och barn som kan tillhandahålla stöd, hjälp och vägledning och som finns kvar så länge skyddsbehovet kvarstår.²⁰ Polisens brottsoffer- och personsäkerhetsverksamhet har också sett brister i information till våldsutsatta och vad gäller barnperspektivet, exempelvis kopplat till när våldsutövaren får permission eller släpps från anstalt.

Åklagarmyndigheten har påtalat att en ansökan om ett utvidgat kontaktförbud kan riskera att röja var en våldsutsatt kvinna med skyddade personuppgifter befinner sig. Detta eftersom ett utvidgat kontaktförbud är kopplat till skyddspersonens bostad, arbetsplats eller andra ställen där hon brukar vara.

Våldsutsatta kvinnors och barns vistelseort kan också riskera att röjas om den nya kommunen behöver inleda en utredning till exempel utifrån en inkommen anmälan om misstanke att ett barn får illa. Vid gemensam vårdnad om barnet måste då den andra vårdnadshavaren informeras av den kommun som handlägger ärendet. Enskilda kommuner försöker från fall till fall hitta lösningar som inte medför att vårdnadshavare som är våldsutövare får kännedom om i vilken kommun barnet befinner sig. Det har i dialog med SKR framkommit att kommuner efterfrågar nationella riktlinjer kring hur en sådan situation kan lösas och om en annan kommun istället kan ta ansvar för att handlägga ärendet. En möjlig lösning skulle kunna vara att våldsutövarens hemkommun tar ansvaret för att handlägga ärendet, istället för den kommun där barnet och/eller kvinnan bor.

Jämställdhetsmyndigheten har utifrån vad som framgår av uppdragets delredovisning, försökt fördjupa sig ytterligare kring situationen för och stödbehoven hos särskilt utsatta grupper som lever med skyddade personuppgifter. Det kan exempelvis handla om hbtqi-personer, personer med funktionsnedsättningar samt vuxna och barn utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. I mötet med idéburna organisationer har bland annat framkommit hur viktigt det är med kompetens kring upprätthållande av skydd hos många olika aktörer som ger stöd och insatser till våldsutsatta, även till exempel familjehem, hem för vård eller boende (HVB) och gode män. Det gäller inte minst för barn och unga

¹⁹ Söderlind, N. och Korhonen, L., *Kartläggning av brister och kunskapsluckor i skyddsnetet runt barnet i skyddat boende*, Barnafrid (Linköpings universitet), Rädda Barnen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Göteborgs kyrkliga stadsmission, 2022-09-15, sid. 4

²⁰ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 44

som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Barn och unga kan ha svårare än vuxna att navigera sig i en tillvaro där de inte kan berätta allt de vill för kompisar och exempelvis måste vara mycket restriktiva vad gäller sociala medier. De behöver hjälp att hitta lösningar som de kan leva med för att de ska orka upprätthålla skyddet, och att de anpassas efter barnets ålder och mognad. Även för barn som lever skyddat tillsammans med en vårdnadshavare behövs stöd från andra i omgivningen kring nödvändiga skyddsåtgärder som kan vara mycket svåra för ett barn att leva med.

Att barn och unga som lever med skyddade personuppgifter är i behov av både praktiskt och känslomässigt stöd – under lång tid – konstateras även i utredningen om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn.²¹ Utredningen beskriver att barn som är placerade utifrån utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck kan behöva ett omfattande skydd och att skyddsåtgärderna kan innebära ”stora påfrestningar i barnets vardag”.²²

Även kvinnor med utländsk bakgrund kan möta särskilda svårigheter när det gäller att leva med skyddade personuppgifter. De som varit kort tid i Sverige och/eller levt isolerade kan sakna kunskap om samhällssystemet samt svenska språket och behöva omfattande praktiskt stöd för att upprätthålla skyddet. Idéburna organisationer har dessutom förmedlat att det finns stora behov av stöd för personer med neuropsykiatriska diagnoser.

Migrationsverket har framfört att mycket i svenska samhället bygger på att man har ett personnummer och är folkbokförd i en kommun. Det gör att asylsökande och inte minst papperslösa som är våldsutsatta kan bli utan skydd och stöd.

Myndigheten för delaktighet (MFD) har kartlagt myndigheters, regioners och kommuners kunskap och insatser avseende våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning:

MFD:s samlade kartläggning visar också på ett fortsatt utvecklingsbehov i att göra de skydds- och stödinsatser som statliga myndigheter, regioner och kommuner tillhandahåller till dem som utsatts för våld tillgängliga för alla, oavsett funktionsförmåga. Det gäller både möjligheterna till stöd och rådgivning för dem som utsatts och för yrkesverksamma som möter våldsutsatta, liksom konkreta insatser såsom skyddade personuppgifter och skyddat boende.²³

²¹ SOU 2022:70 *En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn*, sid. 257

²² SOU 2022:70 *En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn*, sid. 515

²³ Myndigheten för delaktighet, *Att förebygga och bekämpa våld mot personer med funktionsnedsättning. Samhällets kunskap, åtgärder och insatser*, 2023:11, sid. 111

Situationen för män som lever med skyddade personuppgifter

I enlighet med regeringsuppdraget har fokus i genomförandet legat på våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. Jämställdhetsmyndigheten har dock tagit vissa initiativ för att även få en bild av situationen för män som lever med skyddade personuppgifter.

Enligt Skatteverket lever cirka 25 000 personer i Sverige med skyddade personuppgifter. Av dessa är 40 procent män.²⁴ Det kan handla såväl om våldsutsatta män som om exempelvis avhoppare från kriminalitet. Bland männen i Skatteverkets enkätundersökning (se ovan) är det vanligaste skyddsskälet hot och våld i arbetet och/eller hot från kriminella miljöer.

Våldsutsatta män

För att få en bild av situationen för våldsutsatta män som lever med skyddade personuppgifter har Jämställdhetsmyndigheten träffat Mansjouren i Stockholms län. Mansjouren är en idéburen organisation som erbjuder telefonjour, samtalsgrupper för män samt individuella samtal. Telefonjouren tar emot samtal från hela landet. De flesta män som ringer är utsatta för våld, ofta i nära relationer. Vid mötet med Mansjouren framkom att de får kontakt med få män som lever med skyddade personuppgifter och att det därför inte är något som de arbetar med inom sin verksamhet.

Jämställdhetsmyndigheten har även vid upprepade tillfällen försökt komma i kontakt med Akillesjouren, men inget möte har ägt rum.

Män i avhopparverksamhet

Jämställdhetsmyndigheten har träffat Fryshusets avhopparverksamhet för personer som vill lämna ett kriminellt gäng och/eller en kriminell livsstil (Passus). Målgruppen består till allra största delen av män. Verksamheten arbetar mycket med klientens säkerhet och är till exempel behjälplig med att söka skyddade personuppgifter. Det är mycket ovanligt att Passus klienter med skyddade personuppgifter blir röjda av myndigheter.

Enligt en rapport från Brottsförebyggande rådet har en knapp femtedel av avhoppare beviljats någon form av skyddade personuppgifter. Det är vanligare bland avhoppare som flyttar till annan ort.²⁵ Passus menar att i princip alla inom deras program är i behov av skyddade personuppgifter.

En person som vill hoppa av det kriminella livet erbjuds ett 18 månader långt behandlingsprogram hos Passus, på uppdrag och finansierat av socialtjänsten. Därefter följer två års eftervård och uppföljning, som är kostnadsfri för kommunen. Första året finns stöd dygnet runt och innefattar insatser avseende bostad, terapi, drogberoende, sysselsättning, skuldsanering och fritidssysselsättning. Därefter följer ett sex månader långt utslussningsprogram för att klienten ska bli mer självgående.

²⁴ Skatteverket, [Inte enkelt att leva med skyddade personuppgifter](#). Senast uppdaterad 2022-04-01. Hämtad 2022-12-12.

²⁵ Brottsförebyggande rådet, *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar. En nationell kartläggning*, Rapport 2016:6, sid. 92–93

Jämställdhetsmyndigheten kan konstatera att skillnaden i insatser och resurser jämfört med våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter är påtaglig. Inte minst vikten av en samordnande aktör blir tydlig, för att personer som lever med skyddade personuppgifter ska få ett så bra stöd och skydd som möjligt.

Information och stödmaterial till den utsatta målgruppen

Jämställdhetsmyndighetens tidigare genomgång av myndigheters information och stödmaterial till våldsutsatta kvinnor och barn rörande skyddade personuppgifter visade följande:

- Information om möjligheten att ansöka om skyddade personuppgifter och vad det innebär att leva med skyddade personuppgifter behöver nå fler våldsutsatta personer, inte minst särskilt utsatta grupper såsom asylsökande och nyanlända samt personer med funktionsnedsättning.
- Det krävs ytterligare utveckling av lättillgänglig och åldersanpassad information till barn, inte minst yngre barn.
- Många myndigheter behöver utveckla sin information till kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter samt utveckla sina digitala verktyg utifrån målgruppens behov.
- Det saknas information och stödmaterial till personer som lever med skyddade personuppgifter, utifrån språk, ålder och särskild utsatthet.²⁶

Skatteverket har identifierat att personer med skyddade personuppgifter inte alltid vet vilken nivå av skydd, sekretessmarkering eller skyddad folkbokföring, de har beviljats. Även om de har fått information är det ofta i en situation då den kan vara svår att ta till sig. Jämställdhetsmyndighetens delrapport och samtal med kvinnor som lever med skyddade personuppgifter styrker denna bild. Skatteverket menar att ett komplement därför skulle kunna vara att personen i fråga får ytterligare information skickat till sig tillsammans med beslutet om att skyddade personuppgifter har beviljats.

Polisens brottsoffer- och personsäkerhetsverksamhet (BOPS) har i möte med Jämställdhetsmyndigheten bekräftat att det finns utbredda missuppfattningar om fingerade personuppgifter, bland annat utifrån begränsad information exempelvis på webben. Missuppfattningarna kan bestå av att våldsutsatta kvinnor inte tror att de kan få fingerade personuppgifter, utan att man exempelvis måste tillhöra ett kriminellt nätverk för att det ska bli aktuellt. Det kan också handla om att kvinnornas och barnens hotnivå underskattas.

BOPS menar att det är viktigt att det finns en förståelse inom till exempel socialtjänst att det kan vara motiverat i vissa fall av våld i nära relationer att ansöka om fingerade personuppgifter. Polisen avslår inte några ansökningar innan de har utretts, bland annat genom djupintervjuer för att belysa personens situation och utsatthet. BOPS konstaterar samtidigt att om en våldsutövande man har umgänge med barnet/barnen omöjliggör det i praktiken att kvinnan och barnet/barnen kan beviljas fingerade personuppgifter.

²⁶ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 36–37

Det är dock, enligt BOPS, inte självklart att det bästa sättet att komma till rätta med missuppfattningar kring fingerade personuppgifter är en bred spridning av information. Snarare att information kring fingerade personuppgifter behöver ges individuellt till den utsatta i de fall det bedöms som relevant. Det kan därför få bättre effekt med en riktad utbildningssatsning till kommun/socialtjänst, för att våldsutsatta ska få korrekt information och stöd kring skyddade personuppgifter, inklusive fingerade personuppgifter.

Några andra medskick från möten med olika aktörer är följande:

- Det saknas inte informationsmaterial, men materialet behöver i större utsträckning nå våldsutsatta respektive yrkesverksamma. Våldsutsatta behöver också få information om var de kan söka stöd, hos såväl myndigheter som andra verksamheter/organisationer.
- Utöver information till den som beviljas skyddade personuppgifter behöver man även titta på vilket stöd samhället erbjuder. Det kan exempelvis handla om att se till att återkalla fullmakter som kan leda till att obehöriga får tillgång till information om den skyddade personen, eller annat stöd kring att upprätthålla skyddet. Det kan betala sig i längden att avsätta resurser för en kontaktperson eller verksamhet som kan fungera samordnande i detta, om det leder till att färre personer behöver omlokaliseras för att de har blivit röjda.
- Information från Skatteverket i samband med beviljande av skyddade personuppgifter skulle med fördel även kunna innehålla råd kring upprätthållande av skyddet. Det kan exempelvis handla om förhållningssätt till sociala medier.
- Våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter behöver få tydlig information kring att ansöka om förlängning av skyddade personuppgifter och vad som händer när skyddet upphör.

Fortsatta kunskapsbehov hos myndigheter och yrkesverksamma

I uppdragets delredovisning konstaterar Jämställdhetsmyndigheten att risken för att personuppgifter röjs ökar om yrkesverksamma saknar kunskap om innebörden av att leva med skyddade personuppgifter. Vidare att "(a)v de intervjuade kvinnorna har tre av fyra någon gång fått sina skyddade personuppgifter röjda, och flera kvinnor har fått sina uppgifter röjda flera gånger".²⁷

I Skatteverkets enkätundersökning svarar en majoritet av de som har erfarenhet av att bli röjda att orsaken var okunskap eller slarv. Den vanligaste konsekvensen av röjningen var att personen i fråga behövde flytta. Andra praktiska konsekvenser som respondenterna nämner är att tvingas byta namn, kontaktuppgifter, arbetsplats och skola. En del uppger att de röjda uppgifterna medfört att även närstående blivit utsatta för hot och trakasserier.

²⁷ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 32

Socialstyrelsen har i möte med Jämställdhetsmyndigheten framhållit att det finns en bristande förståelse för konsekvenser av att skyddade personuppgifter röjs. Man menar att det behövs både ökad generell och fördjupad kunskap och ett systematiskt kvalitetsarbete på området.

Även Nationellt centrum för kvinnofrid ser behovet av kunskap och inarbetade rutiner bland yrkesverksamma. Avsaknad av kunskap kan medföra såväl att individens uppgifter inte hanteras på ett säkert sätt som att den yrkesverksamma vidtar alltför krångliga åtgärder.

Här följer några exempel på, framför allt kunskapshöjande, insatser hos de nationella myndigheter som Jämställdhetsmyndigheten har samverkat med under uppdragsperioden:

- **Arbetsförmedlingen** uppger att arbetet med skyddade personuppgifter är en av prioriteringarna för de kommande årens kompetensutvecklingsinsatser. Rutiner för att möta personer med skyddade personuppgifter har integrerats i myndighetens handläggarstöd och spridning samt kompetensutveckling sker kopplat till detta. Arbetsförmedlingen ser att kunskapsnivån behöver höjas inte minst när det gäller ungas utsatthet, hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutsatthet bland utrikes födda kvinnor. Att informera och utbilda om att våldsutsatta inte alltid kan stå till arbetsmarknadens förfogande ingår som ett utvecklingsområde i myndighetens arbete med uppdraget om ökad upptäckt av våld.²⁸
- **Försäkringskassan** beskriver att myndighetens arbete tog fart efter Jämställdhetsmyndighetens delrapportering. Myndigheten arbetar med att uppdatera riktlinjer, ta fram anvisningar för behörighetsfördelning, utbildning och uppföljning. Man har valt att plocka bort adresser i sina elektroniska utskick, som ett sätt att begränsa följdverkningarna om någon skulle bli röjd. Utöver det ser man bland annat över hur e-tjänsterna kan bli tillgängliga för de med skyddade personuppgifter. Inom myndighetssamverkan för digital utveckling (eSam), där Försäkringskassan ingår, tas en ny vägledning fram. Samtidigt kan det vara svårt att hitta gemensamma lösningar för olika myndigheter och en särskilt komplicerande faktor är om ett ärende rör flera personer.
- **Kronofogden** har arbetat med att ta fram ett metodstöd, med målsättningen att det ska spridas till alla medarbetare. Man ser över hur kunskap kring skyddade personuppgifter kan inkluderas i introduktionsutbildning för nya medarbetare och i annan kompetensutveckling. Myndigheten har också identifierat vissa tillfälliga brister i skyddet för personer med skyddade personuppgifter och ser det som angeläget att behörigheten i myndighetens olika system är begränsad till en så liten grupp medarbetare som möjligt. På Kronofogdens externa webbplats finns information och hänvisning för den som lever med skyddade personuppgifter liksom exempelvis praktiska tips till

²⁸ Regeringsbeslut S2019/01517/JÄM samt A2022/00842

den som är utsatt för ekonomiskt våld eller försöker hjälpa någon som är utsatt för ekonomiskt våld.²⁹

- **Polisen** har under senare år gjort omfattande insatser för att förbättra användningen av hot- och riskbedömningsverktyg, i syfte att fler poliser ska kunna genomföra hot- och riskbedömningar. Det har också gått ut information brett inom myndigheten kring skyddade personuppgifter, vem som kan söka, utifrån vilka kriterier och vad det innebär att leva med skyddade personuppgifter.
- **Skatteverket** har ett internt nätverk för hantering av skyddade personuppgifter, som arbetar för att förbättra myndighetens arbete. En intern utbildning har tagits fram för samtliga anställda på Skatteverket för att öka kunskapen om skyddade personuppgifter.

I Skatteverkets enkät till personer som lever med skyddade personuppgifter, som redogörs för ovan, har respondenterna gett exempel på vad som de anser utmärker en väl fungerande myndighetskontakt. De framhåller exempelvis värdet av att myndigheter har särskilt utsedda handläggare när det gäller skyddade personuppgifter. Att handläggaren har kunskap om hanteringen av skyddade personuppgifter har betydelse för upplevelsen av kontakten med myndigheten, huruvida hanteringen känns säker och att personen i fråga inte ska uppleva att hen ses som ett problem.

MFD ser behov av fördjupad kunskap om våld mot personer med funktionsnedsättning inom olika verksamheter på både statlig, regional och kommunal nivå:

Våld mot personer med funktionsnedsättning kan både se annorlunda ut samt i många fall vara svårare att upptäcka än för personer utan funktionsnedsättning. Därför behöver generella kompetenshöjande insatser inkludera specifik kunskap och kompetens om målgruppen för att inte riskera att vissa personer som utsätts eller som utövar våld förblir osynliga.³⁰

Länsstyrelserna har inte kartlagt behov av kunskap kring skyddade personuppgifter på ett strukturerat sätt, men flera uppger att de har uppmärksammat att det finns kunskapsluckor, till exempel när det gäller den praktiska hanteringen av skyddade personuppgifter.³¹ En av länsstyrelserna uttrycker det på följande sätt:

²⁹ [Ekonomiskt våld | Kronofogden](#)

³⁰ Myndigheten för delaktighet, *Att förebygga och bekämpa våld mot personer med funktionsnedsättning. Samhällets kunskap, åtgärder och insatser*, 2023:11, sid. 109

³¹ Fråga per mejl 2022-10-07 till länsstyrelserna om identifierade kunskapsluckor/kunskapsbehov hos yrkesverksamma gällande skyddade personuppgifter, i respektive län. Svar har inkommit från tio av 21 länsstyrelser.

Vi (...) har uppmärksammat att det finns ett kompetensbehov gällande skyddade personuppgifter. Vi upplever en bristande och ojämn kunskapsnivå hos yrkesverksamma, vilket vi ser kan leda till att våldsutsatta kvinnor och barn inte alltid får det skydd och stöd som de har rätt till. Vi ser att det även finns en risk att personuppgifterna röjs och att kvinnor och barn hittas.

Även regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck har svarat på frågor om vilka behov av kunskap och utbildning som de har identifierat hos yrkesverksamma.³² Några framför att de inte har information om kunskapsbehov när det gäller skyddade personuppgifter i förhållande till resurscentrauppdraget. Andra beskriver behov av grundkunskap om skyddade personuppgifter, ökad kunskap inom socialtjänst samt kunskap om hantering av skyddade personuppgifter och att säkerställa att de inte röjs. De flesta uppger att de inte har rutiner för skyddade personuppgifter och att det i vissa fall beror på att de än så länge är i en uppstartsfas, i andra att det handlar om att de inte arbetar med myndighetsutövning, inte möter utsatta direkt och inte hanterar personuppgifter. Länsstyrelserna har tagit fram gemensamma säkerhetsrekommendationer för resurscentra³³, som ger vägledning bland annat kring hantering av personuppgifter samt säkerhet kopplat till digitala enheter och tjänster.

Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer ser att medarbetare inom hälso- och sjukvården behöver förstå konsekvenserna av att leva med skyddade personuppgifter och att bli röjd. Det behövs ökad generell kunskap, men också mer specifik sådan kring exempelvis hur journalföring och annan dokumentation kan ske på ett säkert sätt.

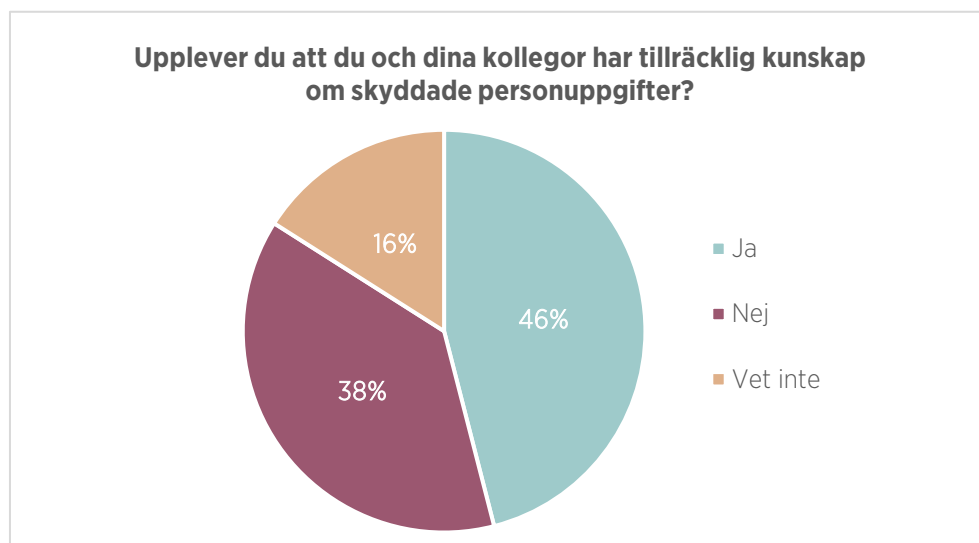
56 medlemmar i SKR:s kvinnofridsnätverk har svarat på frågor från Jämställdhetsmyndigheten, bland annat om hur de upplever kunskapsnivån på sin arbetsplats när det gäller skyddade personuppgifter. Av de som har svarat är 91 procent verksamma inom kommun och 9 procent inom region. Svaren är inte representativa för landets samtliga kommuner och regioner. Syftet med enkäten var att samla in underlag som kan bidra till att skapa en bild av behoven på kommunal och regional nivå.

De som har besvarat enkäten ger följande bild av kunskapsnivån:

³² Fråga per mejl 2022-09-27 till regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck på tio platser runtom i landet. Svar har inkommit från åtta av dessa.

³³ Länsstyrelserna i Gävleborgs, Kronobergs, Norrbottens, Västra Götalands och Östergötlands län, *Säkerhetsrekommendationer Hedersrelaterat våld och förtryck. En vägledning till resurscentraverksamheterna i pilotlönen*, 2020.

Diagram 1

Som exempel på kunskap som saknas nämns bland annat grundläggande kunskap om olika nivåer av skyddade personuppgifter, hur det är att leva med skyddade personuppgifter och vad yrkesverksamma behöver tänka på när de hanterar sådana ärenden. Flera respondenter konstaterar också att kunskapsnivån varierar och behöver bli mer jämn. Ytterligare exempel på kunskapsbehov avseende skyddade personuppgifter som nämns i enkätsvaren är bland andra följande:

- Journalföring och annan dokumentation.
- Hantering av kallelser och annan kontakt med patienter.
- Förståelse för vilka konsekvenser det kan få om någon blir röjd.
- Hantering av skyddade personuppgifter övergripande i kommunen, i kontakt med andra myndigheter samt i förhållande till privata utförare.

Rutiner och riktlinjer

Under inledande dialogmöten uppgav de flesta myndigheter att de har interna rutiner och riktlinjer för hantering av skyddade personuppgifter. Flera konstaterade dock att dessa behövde uppdateras utifrån lagändringen i januari 2019 och/eller implementeras ytterligare inom organisationen.³⁴

Det underlag som har samlats in under uppdragets andra år tyder på att många myndigheter har sett ett behov av att utveckla sitt arbete kring skyddade personuppgifter. Flera åtgärder har vidtagits för att genomlysna och förbättra rutiner, arbetssätt och material (varav några nämns under föregående rubrik).

³⁴ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 36

Skatteverket genomför under 2022 och 2023 en kvalitetsuppföljning i syfte att identifiera olikheter i handläggning och bemötande. Skatteverket hanterar mammors och barns akter separat för att minska risken för att bådas uppgifter lämnas ut om det exempelvis sker ett överklagande i barnets ärende. Även hotbildsutredningar för mamma respektive barn sker separat. Myndigheten arbetar dessutom med att revidera befintlig vägledning om hantering av skyddade personuppgifter i offentlig förvaltning samt planerar för spridning av denna.

Åklagarmyndigheten har en lathund för sitt interna arbete med skyddade personuppgifter. Samtidigt menar man att konsekvenserna av att bli röjd är omfattande och att det finns anledning att se över interna rutiner och var de största riskorna för läckor finns. Myndigheten har även observerat att lagändringar som möjliggör att beslagta och ta del av innehåll i målsägandes telefon kan leda till att känsliga uppgifter kan komma en brottsmisstänkt till del, utifrån insynsrätt i allt utredningsmaterial.

Kriminalvården har interna styrdokument kring hantering av målsägande och klienter/våldsutövare med skyddade personuppgifter, men inget pågående utvecklingsarbete. Det finns särskilda så kallade brottsofferslussar som kan avslå besök eller kontakt utifrån säkerhetsskäl.

Skolverket har information och råd på sin webb som skolor kan ta del av, men varje huvudman är ansvarig för sin egen hantering av skyddade personuppgifter. Regelverket ser olika ut för kommunala skolor, som lyder under Offentlighets- och sekretesslagstiftningen, och privata skolor. Skolverket har inte mandat att styra hur olika skolor hanterar skyddade personuppgifter. Myndigheten själv hanterar skyddade personuppgifter i arbetet med lärarlegitimationer, statsbidrag, statistik och analys samt, snart, elevuppgifter kring deltagande i nationella prov. Inom myndigheten finns särskilda sekretesshandläggare som ska upprätthålla en systematisk och säker hantering av dessa uppgifter.

Socialstyrelsen arbetar med att utveckla och revidera befintligt material med information kring skyddade personuppgifter. Myndighetens genomgång av material har visat att handböcker avseende barn och unga inkluderar de som lever med skyddade personuppgifter medan de praktiska vägledningarna kan behöva utvecklas. Frågan om skyddade personuppgifter kommer att beaktas även i arbetet med Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredningar.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) deltar i att ta fram rutiner kring skyddade personuppgifter för framför allt hälso- och sjukvård. Enligt NCK har samtliga regioner åtagit sig att följa de nya riktlinjerna, vilket kan bidra till en minskad variation mellan regioner i hanteringen av skyddade personuppgifter.

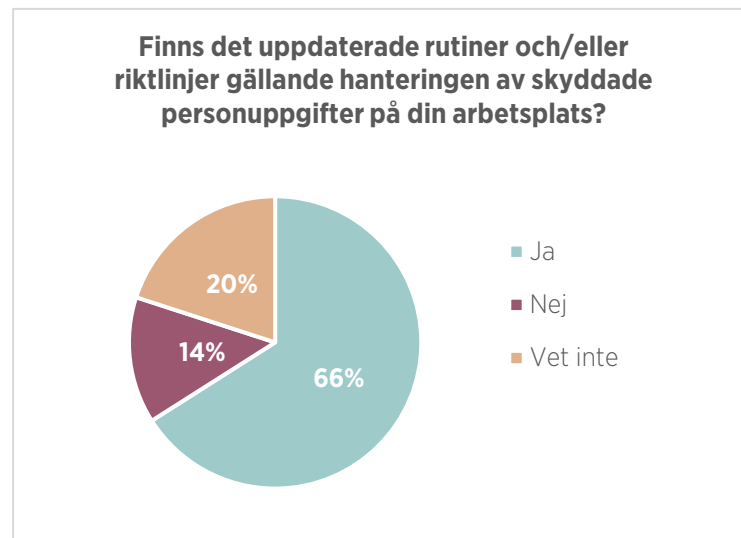
Fokusgruppsintervjuer med yrkesverksamma främst inom kommun³⁵ tyder också på att det ser olika ut i olika verksamheter när det gäller förekomsten av rutiner rörande hantering av skyddade personuppgifter, och om dessa i så fall följs. De yrkesverksamma har också framfört bland annat följande:

³⁵ Intervjuer inom uppdraget att identifiera kunskapsluckor och kartlägga utbildningsbehov om mäns våld mot kvinnor (A2021/02396 A2021/02318 (delvis)).

- Kunskapen om skyddade personuppgifter kan variera inom en arbetsgrupp, arbetsplats eller kommun.
- Det kan finnas osäkerhet om huruvida medarbetare känner till rutinerna och om de efterföljs. Att rutiner finns kan därför ibland ”ge en falsk trygghet”.
- Brist på rutiner gör att det är otydligt hur man ska göra och att olika handläggare har olika svar på hur man ska hantera ärenden med skyddade personuppgifter.
- Bra rutiner är enkla att följa och tydliga kring vad man får och inte får göra.

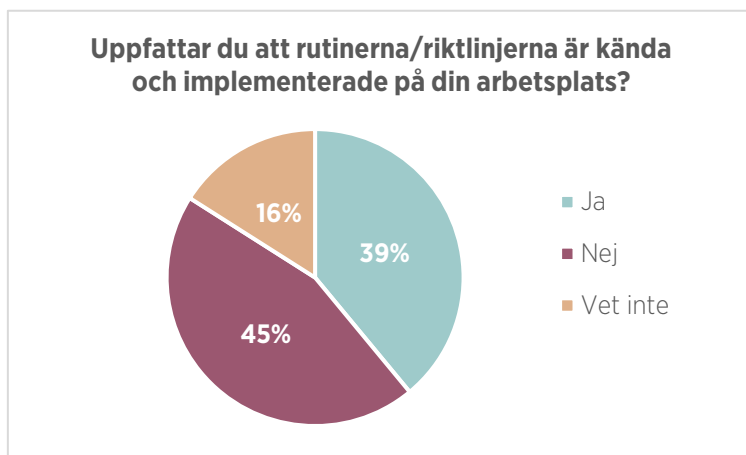
Enkät svar från medlemmar i SKR:s kvinnofridsnätverk ger en liknande bild³⁶, nämligen att tillgången till kända och implementerade rutiner är skiftande:

Diagram 2

³⁶ Enkät svaren är inte representativa för alla kommuner och regioner.

Diagram 3

Andra utvecklingsområden som respondenterna ser på kommunal och regional nivå när det gäller skyddade personuppgifter är exempelvis:

- anpassning av verksamhetssystem för att förenkla hanteringen,
- stöd kopplat till ekonomiskt bistånd,
- lättförståelig information till våldsutsatta om ansökningsprocessen, efterföljande skydd och att inte röja sig själva, samt
- att inte alltid hålla sig till en generell rutin, utan även göra individuella bedömningar av behov.

Stödmaterial från SKR eller Socialstyrelsen vore mycket bra om det fanns. Idag måste varje kommun bevaka och hålla rutiner/riktlinjer uppdaterade vid ändringar hos ex. Skatteverket. Det skulle underlätta för övriga förvaltningar där skyddade personuppgifter är mer sällsynta.

Anställd inom socialtjänst

Idéburna organisationer har påtalat att det är ett problem att det inte finns nationella riktlinjer och att socialtjänstens kompetens på området varierar kraftigt. Vidare att det ser olika ut när det gäller bedömning av skyddsbehov och att skyddet av kvinnor och barn riskeras när barn tvingas till umgänge med våldsutövare.

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

Här redogör Jämställdhetsmyndigheten för sina slutsatser kring utvecklingsbehov i arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. En samlad bild är att uppdraget har bidragit till att flera myndigheter har utvecklat sin hantering, men att den utsatta målgruppen fortfarande möter betydande svårigheter. Det är en bild som bekräftas av det som har framförts i möten med nationella myndigheter och andra aktörer. Jämställdhetsmyndigheten lämnar här även några rekommendationer kring det fortsatta arbetet, vid sidan av den långsiktiga plan som presenteras i nästkommande avsnitt.

Slutsatser

- Kvinnor som lever med skyddade personuppgifter på grund av utsatthet för våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld och förtryck tycks ha en sämre psykisk och fysisk hälsa samt upplever allvarigare konsekvenser om de blir röjda, jämfört med personer med andra skyddsskäl.
- Många kvinnor har berättat om sin våldsutsatthet för olika myndigheter utan att få det stöd och skydd de är i behov av och har rätt till.
- Det finns brister i stödet till barn som lever med skyddade personuppgifter, såväl under som efter en eventuell vistelse i skyddat boende.
- Tillgången till långsiktigt stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter är i dagsläget ofta beroende av insatser från idéburna organisationer. För män i avhopparkerksamhet finns mer strukturerade och långtgående stödinsatser.
- Det finns stora skillnader i socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens hantering, bemötande och stöd avseende kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter.
- Våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter får inte samma tillgång till vård som andra.
- Att leva med skyddade personuppgifter får ekonomiska konsekvenser i form av exempelvis högre levnadsomkostnader i samband med flytt, påminnelseavgifter och inkasso på grund av försenad postgång, hinder vid ansökan om bostadsbidrag eller svårigheter med att få eller behålla en anställning som går att kombinera med kvinnans skyddsbehov.
- Både yrkesverksamma och våldsutsatta ser behov av särskilda kontaktpersoner som kan fungera vägledande för och bidra till ett sammanhållet stöd till våldsutsatta kvinnor respektive barn som lever med skyddade personuppgifter. Det är viktigt att kontaktpersonerna har ett tydligt mandat och att uppföljning sker kring hur en sådan funktion lever upp till sitt syfte.
- Vissa grupper som lever med skyddade personuppgifter nås i mindre utsträckning av information, framför allt yngre barn, personer med funktionsnedsättning samt asylsökande och nyanlända.

- Information om skyddade personuppgifter till våldsutsatta kvinnor och barn behöver i större utsträckning även innehålla råd kring upprätthållande av skyddet. Förmedling av informationen måste ske vid upprepade tillfällen, inte enbart i det akuta skedet.
- Myndigheter behöver ta ett helhetsgrepp kring olika skyddsåtgärder för att möjliggöra ett starkt skydd för individen. Exempelvis kan ansökan om ett utvidgat kontaktförbud riskera att röja var en våldsutsatt kvinna med skyddade personuppgifter befinner sig. Förslag om lagändringar behöver utredas utifrån om de riskerar att få negativa konsekvenser för kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter, till exempel nyligen införd bestämmelse om registrering av kontantkort.³⁷
- Domstolsbeslut om barns umgänge med en våldsutövande pappa riskerar skyddet för våldsutsatta barn och kvinnor och försvårar att få fingerade personuppgifter beviljade. Att tvingas till umgänge med en våldsutövande pappa kan få mycket negativa konsekvenser för barns psykiska hälsa.³⁸
- Kompetens kring upprätthållande av skydd, genom skyddade personuppgifter och andra skyddsåtgärder, behövs hos många aktörer som möter kvinnor och barn som lever skyddat. För barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck kan det gälla även exempelvis familjehem, HVB, stödboende och gode män.
- Kunskapsbehovet är fortsatt stort hos yrkesverksamma, inte minst när det gäller verksamhetsnära kunskap om den praktiska hanteringen av skyddade personuppgifter samt förståelse för vilka konsekvenser det kan få om skyddade personuppgifter röjs.
- Flera myndigheter har under senare år vidtagit åtgärder för att utveckla kompetens, arbetssätt och rutiner kring skyddade personuppgifter inom den egna verksamheten. Mer måste dock göras för att det arbetet ska spridas och tillämpas brett inom olika myndigheter.

Rekommendationer

- Att nationella myndigheter inom verksamhetsområdena socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård intensifierar arbetet med tillämpning, implementering och uppföljning av lagar och föreskrifter. Detta för att åstadkomma en större jämlikhet och ökad kvalitetssäkring över landet när det gäller stöd, skydd och andra insatser till våldsutsatta barn, unga och vuxna. Kommuners och regioners hantering av skyddade personuppgifter behöver bli mindre bunden till enskilda yrkesverksammas kompetens.
- Barns rättigheter behöver stärkas och tillvaratas i högre grad. Barnets perspektiv, liksom ett barnperspektiv och ett barnrättsperspektiv behöver tillämpas i frågor som rör exempelvis utformning av stöd, riskbedömningar

³⁷ Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation

³⁸ Läs mer om detta i Jämställdhetsmyndighetens rapport 2022:1 *Uppgifter om våld är inget undantag*. En uppföljande rapport lämnas till regeringen den 31 maj 2023

samt vid beslut om vårdnad, boende och umgänge.³⁹ Yrkesverksamma måste både lyssna på barn och ta hänsyn till det de berättar i beslut som fattas.

- Att ansvariga myndigheter på nationell och lokal nivå arbetar för att uppmärksamma och öka tillämpningen av föreskrifter och allmänna råd avseende att beräkna kostnader enligt riksnormen till en högre nivå om en våldsutsatt person har tillfälligt höga kostnader för exempelvis livsmedel, kläder, skor eller telefon och/eller räkna upp det ekonomiska biståndet om någon på grund av våldsutsatthet måste flytta till en dyrare bostad.⁴⁰
- Myndigheters information och stöd rörande skyddade personuppgifter och upprätthållande av skyddet behöver i större utsträckning kunna anpassas utifrån förutsättningar och behov hos särskilt utsatta grupper, såsom barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, personer med funktionsnedsättning, hbtqi-personer samt kvinnor med utländsk bakgrund.
- Att Jämställdhetsmyndigheten får ett övergripande ansvar att följa upp det fortsatta arbetet på området, i enlighet med förslaget till långsiktig plan nedan. Arbetet bör samordnas med den förestående nationella strategin för att förebygga och bekämpa våld mot barn.

³⁹ Läs mer om detta i Jämställdhetsmyndighetens rapport 2022:1 *Uppgifter om våld är inget undantag*. En uppföljande rapport lämnas till regeringen den 31 maj 2023

⁴⁰ SOSFS 2013:1 Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd *samt* HSLF-FS 2022:39 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer.

LÅNGSIKTIG PLAN

I avsnittet ger Jämställdhetsmyndigheten, i enlighet med regeringsuppdraget, förslag på en långsiktig plan för hur arbetet med målgruppen kan utvecklas och följas över tid. Utgångspunkt för den långsiktiga planen är de resultat och slutsatser som presenteras ovan samt de omfattande svårigheter som våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter möter och som beskrivs i uppdragets delrapport och intervjustudie. Förslagen i planen har stämts av med berörda nationella myndigheter.

I den långsiktiga planen ingår förslag på 29 insatser inom fem områden som myndigheten bedömer som särskilt viktiga:

- Övergripande utveckling och uppföljning av stödet till målgruppen.
- Tillgång till samhällsservice och skydd.
- Skola, arbete och fritid.
- Stadigvarande boende.
- Konsekvenser av ekonomiskt våld.

Den långsiktiga planen gäller de kvarvarande fyra åren (2023 till och med 2026) inom ramen för den tioåriga nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Därefter bör planen följas upp och utvärderas.

Övergripande utveckling och uppföljning av stödet till målgruppen

Jämställdhetsmyndighetens uppdrag har bidragit till att uppmärksamma och initiera insatser som behövs för att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. För att utvecklingen inte ska avstanna eller gå tillbaka krävs såväl att respektive myndighet fortsätter arbetet inom sitt verksamhets-/ansvarsområde, som att en myndighet får ett övergripande ansvar att samordna, driva och följa upp arbetet. Även idéburna organisationer har en viktig roll att spela i att uppmärksamma situationen för de som lever skyddade personuppgifter och i spridning av kunskap och information.

I den intervjustudie som Jämställdhetsmyndigheten lät genomföra inför delredovisningen av uppdraget framkom att många av de intervjuade kvinnorna hade fått sina skyddade personuppgifter röjda av myndigheter, ofta genom att brev/e-post hade skickats fel eller att uppgifter inte hade maskats. Det hade exempelvis fått till följd att kvinnor och eventuella barn blivit hittade av våldsutövaren och tvingats till ett nytt uppbrott och flytt.⁴¹ Ett utvecklingsområde är att skapa en samlad bild av var de största problemen finns när det gäller rövningar. En sådan lägesbild är viktig som grund för att avgöra vilka insatser som är mest angelägna för att förhindra att personuppgifter röjs och/eller begränsa konsekvenserna av det.

⁴¹ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 32

Aktörer som möter våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter har dessutom förmedlat att det kan finnas en oro kring att inte få beviljat förlängning och att det kan vara svårt att belägga en fortsatt hotbild om skyddet har fungerat.

Vi vet redan förhållandevis mycket om livssituationen för våldsutsatta kvinnor och barn som har skyddade personuppgifter och de svårigheter de möter. Mer kunskap behövs dock kring hbtqi-personer, personer med funktionsnedsättning respektive barn och vuxna utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, som lever med skyddade personuppgifter. MFD konstaterar att även kombinationer av utsatthet behöver beforskas, till exempel personer med funktionsnedsättning som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.⁴²

Förslag på åtgärder – Övergripande utveckling och uppföljning

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
Ingen myndighet har ett nationellt, övergripande och långsiktigt ansvar för utveckling och uppföljning av stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter.	Uppdrag (2023–2027) om nationell samordning och återkommande uppföljning av myndigheters arbete med skyddade personuppgifter. I uppdraget ska ingå att följa upp intervjustudien från 2022 samt att regelbundet träffa relevanta idéburna organisationer och nätverk för att följa upp målgruppens livssituation.	Jämställdhetsmyndigheten Myndigheter med uppdrag på området ska regelbundet (förslagsvis vartannat år) rapportera till Jämställdhetsmyndigheten om utvecklingen inom de verksamheter de ansvarar för, inklusive implementering av kunskap och rutiner samt uppföljning.
Livssituationen för och stödet till våldsutsatta kvinnor och barn behöver följas upp och utvecklas.	Uppdrag om förstärkt och utvecklad tillsyn av socialtjänstens, hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens arbete med skyddade personuppgifter. Situationen för våldsutsatta kvinnor och barn, hbtqi-personer, personer med funktionsnedsättningar samt barn, unga och vuxna utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ska särskilt beaktas inom ramen för uppdraget.	Inspektionen för vård och omsorg
Yrkesverksamma med särskild kompetens om skyddade personuppgifter saknas hos flera relevanta myndigheter som möter målgruppen.	Inom samtliga myndigheter som möter målgruppen, ska det finnas handläggare med särskild kompetens om skyddade personuppgifter, motsvarande skyddshandläggare på Skatteverket. ⁴³	Relevanta myndigheter

⁴² Myndigheten för delaktighet, *Att förebygga och bekämpa våld mot personer med funktionsnedsättning. Samhällets kunskap, åtgärder och insatser*, 2023:11, sid 124

⁴³ Förslaget lämnades även i delredovisningen av uppdraget: Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 42

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
<p>Det är ett återkommande problem att myndigheter röjer skyddade personuppgifter, med varierande konsekvenser. Det saknas dock en heltäckande bild av var och när risken är som störst och vilka åtgärder som utifrån det bör prioriteras.</p>	<p>Uppdrag att återkommande (vart fjärde år) genomföra en enkätstudie (avseende skyddsskäl, hantering, stöd samt erfarenheter av att bli röjd) riktad till personer som lever med skyddade personuppgifter. Barns situation samt utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck ska i möjligaste mån beaktas.</p>	Skatteverket
	<p>Socialstyrelsen bör inom ramen för uppdraget om skade- och dödsfallsutredningar redogöra för om skyddade personuppgifter har röjts samt vilka konsekvenser det har fått.</p>	Socialstyrelsen
	<p>Uppdrag att genomföra en särskild analys av de anmälningar om personuppgiftsincidenter som Integritetsskyddsmyndigheten har fått in som rör skyddade personuppgifter, inklusive vilka åtgärder som har vidtagits av berörda myndigheter.</p>	Integritetsskyddsmyndigheten
<p>Enligt Skatteverkets enkätundersökning om skyddade personuppgifter är rättsväsendets myndigheter bland de som oftast röjer skyddade personuppgifter. Det är dessutom vanligare att det får allvarliga konsekvenser, vilket har bekräftats i möte med Åklagarmyndigheten.</p>	<p>Uppdrag att utvärdera och utveckla arbetet med skyddade personuppgifter, exempelvis interna rutiner, kunskapsnivån bland anställda samt rutiner för informationsöverlämning mellan myndigheter.</p>	Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten samt Domstolsverket och Sveriges domstolar.
<p>Jämställdhetsmyndighetens intervjustudie liksom resultat från Skatteverkets enkät till personer som lever med skyddade personuppgifter visar att socialtjänsten behöver arbeta med att minska risken att den röjer skyddade personuppgifter.</p>	<p>Uppföljning kring hanteringen av skyddade personuppgifter bör tydligare inkluderas i socialtjänstens systematiska kvalitetsarbete.⁴⁴ Föreskrifter och vägledningar som är relevanta för detta område behöver ytterligare ses över och spridas/implementeras, exempelvis genom regionala utbildningsinsatser.</p>	Socialstyrelsen, Länsstyrelserna samt socialnämnderna.

⁴⁴ I enlighet med SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
Om/när skyddade personuppgifter tas bort blir uppgifter om personens adress/adresser under tiden med skyddade personuppgifter offentliga. Det kan få konsekvenser för såväl personen ifråga som närstående personers säkerhet.	Det bör utredas hur adressuppgifter som avser den tid individen har levt med skyddade personuppgifter fortsatt kan skyddas även efter ett borttagande av sekretessmarkering eller skyddad folkbokföring. Skatteverket bör inom ramen för sitt nuvarande uppdrag säkerställa att berörda individer får information om vad som händer när de skyddade personuppgifterna upphör.	Lämplig instans
Det saknas kunskap om vissa grupperns särskilda utsatthet när de lever med skyddade personuppgifter.	Uppdrag att fördela forskningsanslag på området, med särskild inriktning på situationen för hbtqi-personer, personer med funktionsnedsättning respektive barn och vuxna utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, som lever med skyddade personuppgifter.	Lämplig myndighet

Tillgång till samhällsservice och skydd

Under genomförande av uppdraget har Jämställdhetsmyndigheten fått en tydlig bild av de svårigheter som våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter möter i sin vardag:

Vardagliga situationer kan vara svåra att hantera och innebära säkerhetsrisker. Att inte kunna uppge sina personuppgifter gör det svårt och ibland omöjligt att få tillgång till samhällets service.⁴⁵

Svar på Skatteverkets enkät till myndiga personer som lever med skyddade personuppgifter pekar på liknande problem. Exempelvis nämns praktiska problem kopplat till arbetsliv, utbildning, posthantering samt digitala tjänster.

Flera av de utvecklingsområden som har identifierats är relevanta för våldsutsatta kvinnor och barn i allmänhet, inte enbart för de som lever med skyddade personuppgifter. Exempel på det är ekonomiska konsekvenser, behovet av långsiktigt stöd och stadigvarande boende samt barns tillgång till skolgång och en trygg tillvaro. Ofta leder dock skyddade personuppgifter till att situationen försvåras ytterligare.

⁴⁵ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 7

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
Få kontakter med myndigheter och andra samhällsaktörer fungerar utan komplikationer för våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. Det behövs ökad allmän och fördjupad kunskap samt implementerade rutiner/riktlinjer hos respektive aktör (internt och externt).	Riktade uppdrag till relevanta myndigheter om kontinuerligt arbete och återkommande utbildningsinsatser inom respektive verksamhetsområde. Skyddade personuppgifter (inklusive fingerade personuppgifter) bör ingå som ett moment i alla kunskaphöjande insatser rörande mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I uppdragen ska även ingå uppföljning av den egna myndighetens arbete med skyddade personuppgifter samt stöd, insatser och bemötande avseende kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter. I genomförandet ska situationen för barn, hbtqi-personer, personer med funktionsnedsättningar samt barn, unga och vuxna utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck särskilt beaktas.	Arbetsförmedlingen, Barnafrid, Försäkringskassan, Länsstyrelserna, Kronofogden, Migrationsverket, Nationellt centrum för kvinnofrid, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, Polismyndigheten, Skatteverket, Skolverket samt Socialstyrelsen.
Många myndighetskontakter sker idag genom digitala tjänster, samtidigt som det finns svårigheter kring hur dessa kan användas av personer som lever med skyddade personuppgifter.	Berörda myndigheter bör utveckla sin digitala service för att säkerställa att personer kan ta del av digitala tjänster utan att deras skyddade personuppgifter röjs. ⁴⁷	Myndigheter inom e-Sam
Att ansöka till Skatteverket om att byta namn är ytterligare en säkerhetsåtgärd som våldsutsatta kvinnor och barn kan vidta. Bestämmelser i namnlagen gör dock att det i vissa fall krävs en domstolsprövning för att byta ett barns efternamn. En process som kan vara mycket psykiskt påfrestande och kännas otrygg för kvinnor och barn som lever under hot.	Det bör ses över om Skatteverket, som generellt sett beslutar om namnbyten, kan ges mandat att även besluta om byte av efternamn för barn som har beviljats skyddade personuppgifter och som av skyddsskäl även önskar byta efternamn. Det skulle i första hand gälla barn som lever med en ensam vårdnadshavare (men som bär den andra förälderns efternamn) och barn som är placerade i skydd från båda vårdnadshavare, exempelvis i familjehem.	Lämplig instans

⁴⁷ Förslaget lämnades även i delredovisningen av uppdraget: Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 43

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
Det saknas information om skyddade personuppgifter och att leva med skyddade personuppgifter som är anpassad till olika målgrupper, inte minst yngre barn.	Uppdrag att ta fram anpassad information om skyddade personuppgifter till barn i olika åldrar och med olika förutsättningar.	Brottsoffermyndigheten
	Uppdrag att ta fram anpassad information till personer med funktionsnedsättningar, hbtqi-personer samt barn och vuxna som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.	Myndigheten för delaktighet Jämställdhetsmyndigheten Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck

Skola, arbete och fritid

Jämställdhetsmyndigheten beskriver i delredovisningen av uppdraget att våldsutsatta kvinnor som lever med skyddade personuppgifter kan ha svårt att försörja sig. Detta på grund av att de har blivit tvungna att säga upp sig från tidigare anställningar och därefter haft svårt att få ett nytt arbete. Svårigheterna kan bestå av att arbetsförmågan begränsas av skador som våldet har orsakat, men också att arbetsgivare blir misstänksamma om kvinnan bytt arbete flera gånger eller är rädda för att hotbilden mot kvinnan ska drabba arbetsplatsen.⁴⁸

Av delredovisningen framgår att Arbetsförmedlingen har sett ett behov av att förtydliga vad som är att betrakta som ”lämpligt arbete” när det gäller arbetssökande som lever med skyddade personuppgifter.⁴⁹ Samma problematik har även lyfts inom regeringsuppdraget om ökad upptäckt av våld:

Det finns behov av fler rättsliga förtydliganden gällande vad det innebär att stå till arbetsmarknadens förfogande om man är våldsutsatt eller våldsutövande. Arbetsförmedlingens har därför skickat en skrivelse till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) gällande vad som anses vara lämpligt arbete och vilka begränsningar som kan göras i jobbsökandet, när det gäller arbetssökande som lever med skyddade personuppgifter och/eller har en hotbild mot sig.⁵⁰

⁴⁸ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 30

⁴⁹ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 30

⁵⁰ Arbetsförmedlingen, *Ökad upptäckt av våld. Avrapportering för 2019–2021, 2022*, sid. 30

Försäkringskassan har i möte med Jämställdhetsmyndigheten lyft vikten av samordning, bland annat med Arbetsförmedlingen och hälso- och sjukvård, när det gäller till exempel arbetslivsinriktad rehabilitering inom sjukförsäkringsområdet. Jämställdhetsmyndigheten har särskilt ställt frågor kring att våldsutsatta kvinnor ibland kan uppleva svårigheter med att beviljas sjukpenning. Försäkringskassan har beskrivit att det inte finns lagstöd för att bevilja sjukpenning till någon som är oförmögen att arbeta av annan anledning än sjukdom, till exempel rädsla för att ta sig till arbetet. Enligt nuvarande regelverk måste arbetsförmågan vara nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom för att sjukpenning ska kunna beviljas. Om våldsutsattheten har medfört psykisk ohälsa och/eller fysiska skador som påverkar arbetsförmågan, har man däremot rätt till sjukpenning. Försäkringskassan har bekräftat att det finns begränsningar i nuvarande regelverk som inte kan förändras på annat sätt än genom en lagändring.

Våldsutsatthet och att leva med skyddade personuppgifter får omfattande konsekvenser också för barn. De kan känna ett stort ansvar att upprätthålla skyddet och vara rädda för att mamma och syskon annars ska råka illa ut. Barn som lever med skyddade personuppgifter ställs inför praktiska svårigheter i vardagen, såsom i skolan, vid fritidsaktiviteter och i kontakten med jämnåriga.⁵¹ En enkätundersökning riktad till personal på skyddade boenden visar att barns rätt till skolgång i praktiken kan brista, i samband med vistelse i skyddat boende. Skolan är en viktig plats för våldsutsatta barn och avbrott i skolgången kan få negativa konsekvenser för hälsa och välmående.⁵²

Utredningen om en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn konstaterar att det finns många runt barnet som har viktiga funktioner att fylla i stödet till våldsutsatta barn:

Med grund i barnens röster är vår bedömning att familjehemsföräldrar och personal i samhällsvården i högre utsträckning än i dag behöver synliggöras som viktiga vuxna som har betydelsefulla roller i fråga om att ge hjälp och stöd i vardagen till barn som upplevt våld. De behöver också ges förutsättningar för att axla den rollen. Insatser som innebär att barn placeras i samhällets vård behöver synliggöras och betraktas som en helhet, där både själva placeringen och det vardagsnära stödet är lika betydelsefulla.⁵³

⁵¹ Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 33–34

⁵² Söderlind, N. och Korhonen, L., *Kartläggning av brister och kunskapsluckor i skydds nätet runt barnet i skyddat boende*, Barnafriid (Linköpings universitet), Rädda Barnen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Göteborgs kyrkliga stadsmission, 2022-09-15, sid. 9

⁵³ SOU 2022:70 *En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn*, sid 841

Förslag på åtgärder – Skola, arbete och fritid

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
Det finns osäkerhet kring vad det innebär att stå till arbetsmarknadens förfogande om man är våldsutsatt, vad som anses vara lämpligt arbete och vilka begränsningar som kan göras i jobbsökandet när det gäller arbetsökande som lever med skyddade personuppgifter och/eller har en hotbild mot sig.	Rättsligt förtydligande, i enlighet med vad som har efterfrågats i skrivelse från Arbetsförmedlingen till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF).	Arbetsförmedlingen
Det har i intervjustudien som fanns bilagd uppdragets delredovisning framkommit indikationer att en del våldsutsatta kvinnor inte kan arbeta heltid (eller deltid) som en följd av våldet och ändå nekats sjukpenning.	Genomföra en översyn av befintligt regelverk (avseende exempelvis sjukpenning och arbetslöshetsersättning) för att identifiera luckor mellan olika stödsystem som kan medföra att våldsutsatta kvinnor blir utan ersättning.	Lämplig instans
Våldet kan försvåra barnets förutsättningar inom många områden, exempelvis möjligheten att gå i skolan och tillgodogöra sig undervisningen. Vid placering i ett akut skede kan barnet ibland gå miste om skolgång. Svårigheter kopplade till skolgång blir särskilt påtagliga för barn som lever med skyddade personuppgifter.	Följa upp genomförande av förslag i lagrådsremiss om barn i skyddat boende ⁵⁴ . Däribland socialtjänstens ansvar att säkerställa barns skolgång under tiden på skyddat boende samt att den vårdnadshavare som barnet är placerat tillsammans med ensam ska kunna besluta om val eller byte av skolenhet/förskolenhet. ⁵⁵	Jämställdhetsmyndigheten, Skolverket och Socialstyrelsen
Barn som lever med skyddade personuppgifter upplever svårigheter med att delta i fritidsaktiviteter.	Uppdrag om framtagande av informationsmaterial till verksamma inom idrottsrörelsen som möter barn och unga. Erfarenheter och slutsatser från Jämställdhetsmyndighetens uppdrag om skyddade personuppgifter bör omhändertas i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kunskapshöjande insatser till den öppna fritidsverksamheten liksom myndighetens våldsförebyggande arbete i öppen fritidsverksamhet.	Jämställdhetsmyndigheten och Riksidrottsförbundet Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

⁵⁴ Lagrådsremissen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

⁵⁵ Socialdepartementet, *Utkast till lagrådsremiss. Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende*, 2022, sid. 91–93 och 124.

Stadigvarande boende

I Jämställdhetsmyndighetens intervjustudie med våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter framkommer stora problem med att skaffa en bostad efter uppbrottet från våldsutövaren eller efter tiden i skyddat boende. Några exempel som lyftes i intervjuerna var:

- långa bostadsköer,
- motsättningen mellan att öppet registrera sig i bostadskö eller annonsera efter bostad och att upprätthålla sitt skydd
- mycket begränsade möjligheter att få banklån
- svårigheter att söka bostad i annan kommun, samt
- rädsla hos privatvärdar att hyra ut till kvinnor som lever med en hotbild.⁵⁶

Även låg inkomst och ekonomiska skulder kan försvåra möjligheten till bostad, vilket hänger samman med utsatthet för ekonomiskt våld samt våldets ekonomiska konsekvenser (mer om det nedan). Länsstyrelserna har utifrån en kartläggning om stadigvarande boende för våldsutsatta lyft fram att bland annat hyresvärdar och bostadsbolag behöver höjd kunskap om ekonomiskt våld och dess konsekvenser.⁵⁷ Länsstyrelserna drar också följande slutsatser:

Situationen för våldsutsatta och deras barn behöver vara en aspekt i kommunernas planering för bostadsförsörjningen och i stadsplaneringen. (...) Vid sidan av detta behövs en palett av insatser hos kommuner för att stötta våldsutsatta till stadigvarande boende. Möjlighet till förtur till bostad är ett viktigt verktyg, men är inte ensamt en lösning, utifrån de iakttagelser länsstyrelserna gjort. (...) Länsstyrelserna ser också att privata aktörer, såsom fastighetsägare, behöver bidra i arbetet med att stötta våldsutsatta till bostad genom samverkan med kommuner.⁵⁸

De erfarenheter och slutsatser som framkommit inom ramen för Länsstyrelsernas uppdrag om stadigvarande boende behöver omhändertas av kommunerna i deras arbete

⁵⁶ Jämställdhetsmyndigheten, *86 gömda kvinnor och deras 128 barn. Djupintervjuer med kvinnor som inte kan synas men vill bli hörda*, 2022, sid. 14–15

⁵⁷ Länsstyrelserna, *Till stadigvarande boende. Kartläggning av kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boendet eller annat tillfälligt boende*, 2022, sid. 45

⁵⁸ Länsstyrelserna, *Till stadigvarande boende. Kartläggning av kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boendet eller annat tillfälligt boende*, 2022, sid. 44

med våldsutsatta personer och deras barn i allmänhet och de som lever med skyddade personuppgifter i synnerhet. Även de som bistår kommunerna med kompetenshöjande insatser och annat stöd behöver beakta dessa aspekter.

I en kartläggning av situationen för barn under och efter vistelse i skyddat boende konstateras att en trygg och säker bostad är en förutsättning för att få en stabil och gynnsam uppväxt. Samtidigt visar kartläggningen att det saknas stöd i samband med flytt från skyddat boende samt rutiner för överlämning mellan kommuner/socialtjänster.⁵⁹

Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall i nära relationer visar att det finns brister i stödet till våldsutsatta när det gäller att ordna stadigvarande bostad. Det kan vara en orsak till att den våldsutsatta återvänder till våldsutövaren eller bor kvar på en adress som våldsutövaren känner till.⁶⁰ Ytterligare svårigheter som Socialstyrelsen har identifierat är en generell brist på lägenheter med överkomlig hyra samt att våldsutsattas möjligheter att få lägenhet via förtur eller socialt kontrakt varierar över landet.⁶¹

Förslag på åtgärder – Stadigvarande boende

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
Kommuner behöver praktisk kunskap om våldsutsatta kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter och de svårigheter de möter när det gäller till exempel stadigvarande boende, ekonomi och tillgång till samhällsservice.	Regionala utbildningstillfällen för kommuner under 2023–2026.	Jämställdhetsmyndigheten och Socialstyrelsen, i samverkan med Länsstyrelserna.
Utredningen om en socialt hållbar bostadsförsörjning konstaterar att våldsutsatta kvinnor och barn ofta har ett akut bostadsbehov, inte sällan i kombination med en svag ekonomi. ⁶² Enligt utredningens bedömning kan förtur och hyresgarantier hos kommunala bostadsförmedlingar vara viktiga insatser för att bidra till stadigvarande boende för denna grupp.	Omhändertata förslagen i SOU 2022:14 om: <ul style="list-style-type: none"> Borttagande av begränsning för antal lägenheter som kan fördelas som förturer inom kommunal bostadsförmedling. Kommunala hyresgarantier för barnfamiljer. 	Lämplig instans

⁵⁹ Söderlind, N. och Korhonen, L, *Kartläggning av brister och kunskapsluckor i skyddsnetet runt barnet i skyddat boende*, Barnafrid (Linköpings universitet), Rädda Barnen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Göteborgs kyrkliga stadsmission, 2022-09-15, sid. 11

⁶⁰ Socialstyrelsen, *Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2018–2021*, 2022-1-7738, sid. 70–71

⁶¹ Socialstyrelsen, *Förebygga och motverka hemlöshet. Analys och förslag för fortsatt arbete inom socialtjänsten*, 2021-9-7582, sid. 57

⁶² Statens offentliga utredningar, *Sänk tröskeln till en god bostad*, SOU 2022:14, sid. 545

Konsekvenser av ekonomiskt våld

Utsatthet för ekonomiskt våld kan exempelvis innebära att våldsutövaren kontrollerar en våldsutsatt kvinnas tillgång till pengar och begränsar insynen i den egna eller gemensamma ekonomin. Det kan också handla om att tvingas ta lån, teckna abonnemang/avtal eller utföra ekonomiska oegentligheter, liksom att en ex-make vägrar eller förhalar bodelning. Våldet får ofta konsekvenser både på kort och lång sikt, såväl före som efter en separation (så kallat eftervåld). En sådan konsekvens kan, som nämnts ovan, vara svårigheter att ordna bostad.

Jämställdhetsmyndigheten konstaterar i en rapport om ekonomisk jämställdhet att det finns begränsad forskning om ekonomiskt våld och att mer kunskap behövs bland annat om långsiktiga ekonomiska konsekvenser av ekonomiskt våld samt socialtjänstens insatser mot ekonomiskt våld.⁶³ De myndigheter som har kartlagts bedöms ha goda kunskaper om ekonomiskt våld, men utbildningar och metodstöd på området behöver implementeras inom myndigheterna. Dessutom ”saknas en kontinuerlig kartläggning av grupper med särskild utsatthet för ekonomiskt våld”.⁶⁴

Konsekvenser av ekonomiskt våld beskrivs i en brittisk rapport som bygger på erfarenheter hos en grupp kvinnor. Det handlar exempelvis om den negativa inverkan det får på möjligheten att bli eller förbli självförsörjande. Vissa kvinnor berättar att de undviker att kräva underhåll från barnens pappor, för att kunna bryta all kontakt med dem och att det inte ska kunna användas för att fortsätta kontrollen av kvinnornas och barnens liv. För att stoppa fortsatt och ökande ekonomiskt våld krävs förbättrad samverkan mellan olika aktörer samt tidigare upptäckt och insatser. Ett annat önskemål som framförs i rapporten är att finansinstitut, såsom banker, behöver bli bättre på att förstå och ta hänsyn till situationen för kvinnor som utsätts eller har utsatts för ekonomiskt våld.⁶⁵

Även en annan studie uppmärksammar att banker kan utveckla hur de agerar när de får kännedom om att en kund är utsatt för våld i nära relation. Som exempel nämns att acceptera användande av boxadresser, snabbt kunna frysa konton, säkerställa att individuella bankkonton hanteras separat och informera om var den våldsutsatta personen kan få stöd. Ytterligare förslag är bland andra framtagande av en vägledning om stöd till kunder som utsätts för ekonomiskt våld, ett utbildningsprogram för bankpersonal samt utveckling av ett system där utsatta kunder omedelbart hänvisas till bankpersonal som har kunskap om våld i nära relationer.⁶⁶

⁶³ Jämställdhetsmyndigheten, *Ekonomisk jämställdhet. En uppföljning av senare års utveckling av det jämställdhetspolitiska delmålet*, Rapport 2022:2, sid. 116

⁶⁴ Jämställdhetsmyndigheten, *Ekonomisk jämställdhet. En uppföljning av senare års utveckling av det jämställdhetspolitiska delmålet*, Rapport 2022:2, sid. 115

⁶⁵ Surviving Economic Abuse (SEA), *“Economic abuse is your past, present and future” A report on the practical barriers women face in rebuilding their lives after domestic violence*, 2018, sid. 9-10, 15 och 25

⁶⁶ Sharp-Jeffs, Nicola, *Money matters. Research into the extent and nature of financial abuse within intimate relationships in the UK*, The co-operative bank och Refuge, 2015, sid. 46

Förslag på åtgärder – Konsekvenser av ekonomiskt våld

Utvecklingsområde	Förslag på åtgärd	Förslag på ansvarig(a)
Det behövs ytterligare forskning kring ekonomiskt våld och ekonomiska konsekvenser av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.	Uppdrag att fördela forskningsanslag på området, med särskild inriktning på långsiktiga konsekvenser av ekonomiskt våld samt särskilt utsatta grupper.	Lämplig myndighet
Kunskapen om ekonomiskt våld och dess konsekvenser för våldsutsatta kvinnor behöver öka hos yrkesverksamma och utgöra en väsentlig del i myndigheternas arbete på området.	Ekonomiskt våld bör inkluderas som en egen form av mäns våld mot kvinnor i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. ⁶⁷	Lämplig instans
Utsattheten för ekonomiskt våld riskerar att fortsätta även efter en separation. Genom att dra ut på tiden när det gäller skilsmässa och bodelning kan våldsutövaren ytterligare förvärra situationen.	Uppdrag att genomföra en översyn av befintliga regler kring skilsmässa (när det finns barn under 16 år i familjen) samt bodelning, i syfte att förhindra utdragna processer som bidrar till en fortsatt utsatthet för bland annat ekonomiskt våld.	Lämplig instans
Banker behöver i större utsträckning ha kompetens och rutiner för att upptäcka och förhindra ekonomiskt våld.	Genomförande av en utbildningssatsning och ett utvecklingsarbete i samverkan med Bankföreningen.	Jämställdhetsmyndigheten och Skatteverket.

⁶⁷ Förslaget lämnades även i delredovisningen av uppdraget: Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10, sid. 43

ENGLISH SUMMARY

This is a final report from the government assignment to raise awareness of victims of violence who live with protected personal data, with a focus on women and children. A more detailed background on protected personal data, vulnerability among the target group and how the agency handles the issue and provides support can be found in the assignment's interim report and interview study.

Implementation of the assignment

During 2022–2023, the Swedish Gender Equality Agency has held a series of follow-up meetings with strategically significant authorities and other priority actors in order to gather information on their work with protected personal data. Mailings have also been sent to various authorities and actors at the local and regional level to survey the current status and needs, including questions about the current level of knowledge and routines. The Swedish Gender Equality Agency has also drawn up a long-term plan for the development of work with the target group and follow-up over time.

Results and analysis

Based on the information the agency has collected, we can report that the assignment has caused several authorities to further develop their approach to handling protected personal data, but women and children who live with protected personal data still face significant difficulties. This is especially true for the development of long-term support, as well as knowledge about and adaptation of support and information intended for children, victims of honour-related violence and oppression, people with disabilities and women with a foreign background who live with protected personal data.

The level of knowledge among authorities at the national, regional and local level varies. More authorities and individuals need practical knowledge of the handling of protected personal data, as well as a greater understanding of the consequences associated with the disclosure of protected personal data. A number of authorities have taken measures to clarify and improve routines, working methods and materials. However, employees often need better knowledge of the existing routines and guidelines, and they need to be implemented to a greater extent.

The Swedish Gender Equality Agency has identified a number of ongoing development needs in terms of the information and support provided to women and children who are subjected to violence who live with protected personal data, as well as other particularly vulnerable groups, such as children and adults exposed to honour-related violence and oppression, people with intellectual disabilities and LGBTQI people. This includes the following:

- Women who live with protected personal data due to intimate partner violence and/or honour-related violence and oppression tend to have poorer mental and physical health and to suffer more serious consequences if personal data is

disclosed, compared to people who have protected personal data for other reasons.

- The long-term support for women and children who are victims of violence and live with protected personal data is currently often dependent on efforts carried out by civil society organisations. Men in desistance programmes have access to more structured and far-reaching support efforts.
- Certain groups with protected personal data are more difficult to reach through information efforts, especially younger children, people with disabilities and asylum seekers and new migrants.
- Court decisions on children's need for contact with a father who has perpetrated violence can put protection at risk and forcing children to have contact can have very negative consequences for children's mental health.
- Many actors who encounter women and children who live under protection need competence in maintaining protection, through protected personal data and other protective measures. For children and young people who are exposed to honour-related violence and oppression, this can also apply to foster family homes, HVB homes, supported housing and legal representatives.

Recommendations and long-term plan

In this final report, the Swedish Gender Equality Agency has made a number of recommendations and put forward a proposal for a long-term plan for the development of work with the target group and follow-up over time. The recommendations include increased equality and quality assurance across the country in terms of support and protection for children, young people and adults who are exposed to violence, and that children's rights need to be strengthened and advocated a greater degree.

The long-term plan is based largely on the difficulties faced by women and children who are victims of violence and live with protected personal data, as well as the development needs that the Swedish Gender Equality Agency has identified in terms of support and handling of protected data by authorities. The plan puts forward proposals for 29 interventions in five areas that the agency believes are particularly important:

- Overall development and follow-up of support efforts to reach the target group.
- Access to public services and protection.
- School, work and leisure.
- Permanent housing.
- Consequences of economic violence.

The long-term plan applies to the remaining four years (2023–2026) within the framework of the ten-year national strategy to prevent and combat men's violence against women. The plan should then undergo follow up and evaluation.

REFERENSLISTA

Arbetsförmedlingen, *Ökad upptäckt av våld. Avrapportering för 2019–2021, 2022*

Brottsförebyggande rådet, *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar. En nationell kartläggning*, Rapport 2016:6, sid. 92–93

Jämställdhetsmyndigheten, *Uppgifter om våld är inget undantag*, Rapport 2022:1

Jämställdhetsmyndigheten, *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, Rapport 2022:10

Jämställdhetsmyndigheten, *86 gömda kvinnor och deras 128 barn. Djupintervjuer med kvinnor som inte kan synas men vill bli hörda*, 2022

Jämställdhetsmyndigheten, *Ekonomisk jämställdhet. En uppföljning av senare års utveckling av det jämställdhetspolitiska delmålet*, Rapport 2022:2

Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation

Länsstyrelserna, *Till stadigvarande boende. Kartläggning av kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boendet eller annat tillfälligt boende*, 2022

Länsstyrelserna i Gävleborgs, Kronobergs, Norrbottens, Västra Götalands och Östergötlands län, *Säkerhetsrekommendationer Hedersrelaterat våld och förtryck. En vägledning till resurscentraverksamheterna i pilotlönen*, 2020

Myndigheten för delaktighet, *Att förebygga och bekämpa våld mot personer med funktionsnedsättning. Samhällets kunskap, åtgärder och insatser*, 2023:11

Norges Høyesterett, HR-2022-1639-A (sak nr. 22-036175SIV-HRET)

Regeringsbeslut S2019/01517/JÄM

Regeringsbeslut A2020/0154/JÄM

Regeringsbeslut A2021/00971

Regeringsbeslut A2021/01299

Regeringsbeslut A2021/02051

Regeringsbeslut A2021/02396 A2021/02318 (delvis)

Regeringsbeslut A2022/00842

Riksrevisionen, [Statens skydd av hotade personer](#). Senast uppdaterad 2023-02-13. Hämtad 2023-03-01.

Sharp-Jeffs, Nicola, *Money matters. Research into the extent and nature of financial abuse within intimate relationships in the UK*, The co-operative bank och Refuge, 2015

Skatteverket, [Inte enkelt att leva med skyddade personuppgifter](#). Senast uppdaterad 2022-04-01. Hämtad 2022-12-12.

Socialdepartementet, *Utkast till lagrådsremiss. Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende, 2022*

Socialstyrelsen, *Förebygga och motverka hemlöshet. Analys och förslag för fortsatt arbete inom socialtjänsten, 2021-9-7582*

Socialstyrelsen, *Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2018–2021, 2022-1-7738*

Socialstyrelsen, SOSFS 2013:1 *Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd*

Socialstyrelsen, SOSFS 2011:9 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*

Socialstyrelsen, HSLF-FS 2022:39 *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer*

Statens offentliga utredningar, SOU 2022:14 *Sänk tröskeln till en god bostad*

Statens offentliga utredningar, SOU 2022:70 *En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn*

Surviving Economic Abuse (SEA), *“Economic abuse is your past, present and future” A report on the practical barriers women face in rebuilding their lives after domestic violence, 2018*

Söderlind, N. och Korhonen, L, *Kartläggning av brister och kunskapsluckor i skydds nätet runt barnet i skyddat boende*, Barnafrid (Linköpings universitet), Rädda Barnen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Göteborgs kyrkliga stadsmission, 2022-09-15

BILAGA 1

Dialogmöten med myndigheter och andra aktörer

1. Arbetsförmedlingen
2. Barnombudsmannen
3. Brottsoffermyndigheten
4. Fryshuset, Passus
5. Försäkringskassan
6. Kriminalvården
7. Kronofogdemyndigheten
8. Kvinnors nätverk/ Linnamottagningen
9. Mansjouren Stockholm
10. Migrationsverket
11. Nationellt centrum för kvinnofrid
12. Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck
13. Polismyndigheten
14. Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige
15. Skatteverket
16. Sveriges kommuner och regioner
17. Socialstyrelsen
18. Statens servicecenter
19. Statens skolverk
20. Unizon

21. Åklagarmyndigheten

Övriga möten

22. Bankföreningen

23. Göteborgs Stad, Socialförvaltning Centrum, Dialoga - Kompetenscentrum om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld samt Resursteam heder

24. Jönköpings kommun, Individ- och familjeomsorgsnämnden, projekt kring digitalt stöd till våldsutsatta

25. Kompotten

26. Kvinnohuset Örebro

27. Kvinnojouren Jämtland

28. Länsstyrelsen Västerbotten

29. Myndighetsgemensam arbetsgrupp, Kompetensstödsuppdraget (Barnafrid, länsstyrelserna, Nationellt centrum för kvinnofrid, Socialstyrelsen)

30. Möte med personligt ombud, samverkansgrupp (Karlstad, Lindesberg, Skåne och Växjö)

31. Möte med SKR, Socialstyrelsen och Uppsala kommun

32. Nätverksmöte med hbtqi-strategiska myndigheter och civilsamhällesorganisationer, Folkhälsomyndigheten

33. Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer

Spridningsinsatser av delrapport och intervjustudie

1. Konferens om skyddade personuppgifter 3 juni 2022, Jämställdhetsmyndigheten

2. Föreläsning om skyddade personuppgifter, Länsstyrelsen Uppsala, länsgruppen mot mäns våld mot kvinnor

3. Föreläsning om skyddade personuppgifter, E-sam, myndighetsnätverk

4. Föreläsning om skyddade personuppgifter, SKR:s nätverk för kvinnofridsstrategier

5. Föreläsning om skyddade personuppgifter, Myndighetsnätverket hedersrelaterat våld och förtryck, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck
6. Föreläsning om skyddade personuppgifter, Länsstyrelsen Västra Götalands kommunnätverk, mäns våld mot kvinnor
7. Föreläsning om skyddade personuppgifter i samverkan med Länsstyrelserna i Halland, Kronoberg, Jönköping, Blekinge och Kalmar län.
8. Föreläsning om skyddade personuppgifter, Länsstyrelsen Jämtlands län, Kontaktpersonsnätverket- förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i Jämtlands län
9. Föreläsning i samverkan med Linnéuniversitetet

Bilaga 2

En enkätundersökning för att höja kunskapen om hur det är att leva med skyddade personuppgifter

Diarienummer: 8-2277695 | 2023-03-24 | Analysenheten, ESA

Introduktion

I maj 2022 skickade Skatteverket ut en enkät till personer med skyddade personuppgifter. Enkäten var den första i sitt slag som riktades mot denna målgrupp och den hade som avsikt att undersöka hur det är att leva med skyddade personuppgifter. I enkäten ställs frågor om bland annat skyddsskäl, praktiska problem i vardagen och erfarenheter av att ha blivit röjd och konsekvenser av detta. I skrivande stund har 76 procent av de inkomna svaren behandlats. Denna bilaga innehåller enbart metodbeskrivning och resultatdel. En fullständig rapport kommer att publiceras av Skatteverket när alla svar behandlats och analyserats.

I nuläget har ca 26 400 personer skyddade personuppgifter i Sverige, varav ca 20 100 har skyddade personuppgifter med sekretessmarkering och ca 6 300 har skyddad folkbokföring. Skyddad folkbokföring innebär en högre nivå av skydd. Ungefär 10 000 av de med skyddade personuppgifter är barn under 18 år, vilket innebär att vuxna utgör ca 12 400 av de med sekretessmarkering och 3 450 av de med skyddad folkbokföring. Kvinnor utgör 66 procent av det totala antalet vuxna med skyddade personuppgifter.

I denna bilaga har vi valt att fokusera på att analysera de svar på enkäten som vi bedömer är mest relevanta för Jämställdhetsmyndighetens pågående regeringsuppdrag.¹ Det innebär bland annat att vi fokuserar på frågor som rör röjningar och på praktiska problem som uppstår när man lever med skyddade personuppgifter. Vi försöker i den mån det går kontrastera våldsutsattas situation jämfört med övriga personer som har skyddade personuppgifter.

¹ Uppdrag att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn.
Diarienummer: A2021/00971

Metod

Totalt skickades ca 6 700 enkäter ut till myndiga personer med skyddade personuppgifter. Enkäten skickades till samtliga med skyddad folkbokföring och till ett slumpmässigt urval av de med sekretessmarkering. I det slumpmässiga urvalet ingick 4 000 personer (varav ca 300 personer togs bort vid utskick på grund av tekniskt fel) och antalet myndiga personer med skyddad folkbokföring var vid tillfället för enkäten ca 3 000 personer. I dagsläget har det tillkommit ytterligare vuxna individer med beslut om skyddad folkbokföring. Dessa individer ingår inte i urvalet.

Vi har strävat efter att så långt det går få ett representativt urval, till exempel genom att skicka ut enkäten över hela Sverige. Av förklarliga skäl är det svårt att veta hur representativt urvalet är då vi på förhand har väldigt lite bakgrundsinformation om denna grupp. Av samma anledning har det heller inte gått att göra en bortfallsanalys. En del av målgruppen vet vi dock att vi inte har kunnat nå eftersom enkäten enbart har skickats ut på svenska.

Enkäten är utformad med både flervalsfrågor och frågor med fritextsvar. Skyddshandläggare har matat in svaren från enkäten och tagit bort eventuell sekretessklassad information.

Resultat

Svarsfrekvens

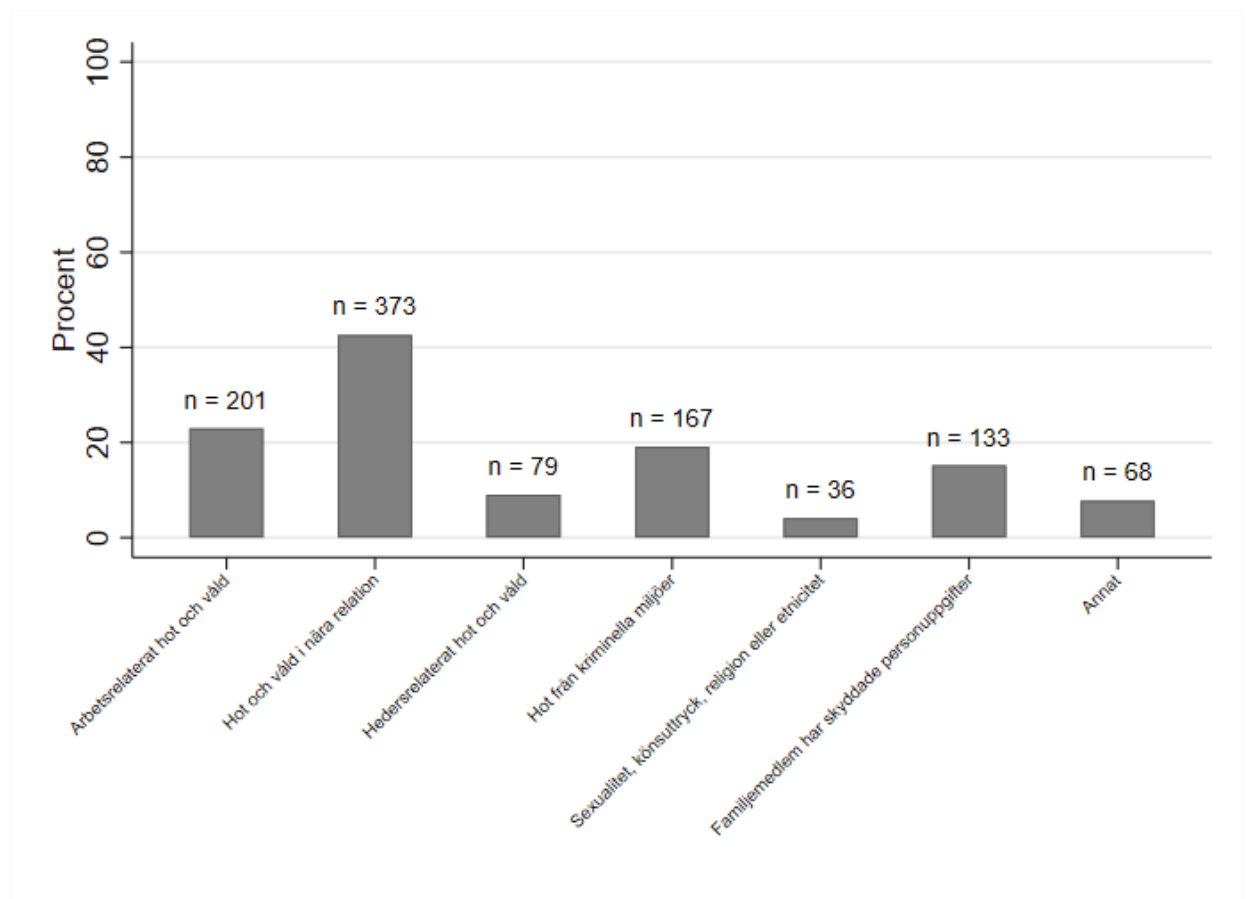
Totalt har ca 1 150 enkätsvar inkommit, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 17 procent. Detta är en relativt låg svarsfrekvens vilket gör att vi får dra slutsatser med viss försiktighet. Samtidigt kan svarsfrekvensen ses som bättre än förväntat då enkäten har besvarats på pappersenkäter via post och då enkäten riktar sig till en speciellt utsatt målgrupp. Dessutom har inga påminnelser kunnat skickas ut då vi inte har något som identifierar den svarande på enkäten och därför inte vet vilka som svarat och vilka som inte svarat.

Ungefär tre fjärdedelar av enkätsvaren har hittills matats in och bilagan bygger på totalt 875 enkätsvar. Av de svarande utgör personer med sekretessmarkering i nuläget 64 procent och de med skyddad folkbokföring 36 procent. Detta motsvarar inte riktigt fördelningen i utskicket (55 respektive 45 procent). Könsfördelningen bland respondenterna (69 procent svar från kvinnor och 31 procent från män), är relativt överensstämmande med fördelningen i den totala gruppen individer med skyddade personuppgifter, 66 procent kvinnor respektive 44 procent män. Ett fåtal av de som svarat på enkäten angav Icke-binär på frågan om kön. På grund av för litet antal läggs det inget fokus på detta svarsalternativ i denna rapport.

Skyddsskäl

Figur 1 visar antal och andelar för de olika skyddsskälen som fanns med i enkäten. Ungefär fyra av tio har svarat att de har skyddsskäl på grund av hot och våld i nära relation. Därefter har de flesta svarat att de har skydd på grund av arbetsrelaterat hot och våld, hot från kriminella miljöer samt på grund av att familjemedlem har skyddade personuppgifter, ungefär en femtedel i varje grupp. En av tio uppger att de har skydd på grund av hedersrelaterat hot och våld och ett fåtal för hot eller våld på grund av sexualitet, könsuttryck, religion eller etnicitet.

Figur 1. Skyddsskäl, antal (n) och procent.

I enkäten var det möjligt att kryssa i flera skyddsskäl. Ungefär 16 procent angav två skyddsskäl och ett fåtal tre eller fler skyddsskäl. De med två skyddsskäl angav i störst utsträckning arbetsrelaterat hot och våld i kombination med hot från kriminella miljöer, samt hot och våld i nära relation i kombination med hedersvåld eller hot från kriminella miljöer. Av de som uppgivit både arbetsrelaterat hot och våld och hot från kriminella miljöer var majoriteten män, medan hot och våld i nära relation i kombination med andra skyddsskäl i högre grad var kvinnor.

Knapp en av tio har kryssat i alternativet Annat skyddsskäl. En tredjedel av dessa hade kryssat för något av de andra skyddsskälen också, men för resterande vet vi inte av vilken anledning de har skyddade personuppgifter.

Bland kvinnor svarade 62 procent att de har skyddade personuppgifter på grund av våld i nära relation och/eller hedersvåld (benämns gemensamt relationsvåld framöver). Av männen svarade lika stor andel, 62 procent, att de har skyddade personuppgifter på grund av hot och våld i arbetet och/eller hot från kriminella miljöer.

Beskrivande statistik av respondenterna

Tabell 1 visar deskriptiv statistik för det totala antalet svarande samt för de som angett relationsvåld som skyddsskäl.

Andelen kvinnor är betydligt högre i gruppen med skydd på grund av relationsvåld (89 procent kvinnor och 11 procent män jämfört med 69 respektive 31 procent i den totala gruppen). Ungefär en tredjedel svarar att de är mellan 30 och 39 år, vilket är den största gruppen, följt av gruppen 40-49 år med 27 procent. Gruppen 18-29 samt gruppen 50+ utgör ca en femtedel vardera. Åldersfördelningen skiljer sig inte nämnvärt mellan den totala gruppen och de med relationsvåld.

Vad gäller hushåll har de med skyddsskäl relationsvåld uppgett i större utsträckning att de är Ensamstående alternativt Ensamstående med barn jämfört med gruppen totalt sett (75 procent respektive 53 procent). För båda grupperna utgör svaret Partner (utan barn) det lägsta antalet (6,6 procent för relationsvåld respektive 12 procent i gruppen totalt sett) efter svarsalternativet Annat. Även sysselsättning skiljer sig åt mellan grupperna. Personer med skydd på grund av relationsvåld svarar i mindre utsträckning att de är anställda och i större utsträckning att de är studerande samt arbetsökande och sjukskrivna.

Medianlängden på antal år de har levt med skyddade personuppgifter är 4 år, men med stor spridning, från några månader upp till över 30 år.

Tabell A1 i appendix visar deskriptiv statistik även för skyddsskälens arbetsrelaterat hot och de som har skydd på grund av hot från kriminella miljöer (och inte samtidigt skydd på grund av relationsvåld). Majoriteten (92 procent) av de med skydd på grund av arbetsrelaterat hot och en stor andel, 67 procent, av de med hot från kriminella miljöer har sekretessmarkering, medan de med relationsvåld i lite mer än hälften av fallen har skyddad folkbokföring. Kön, ålder och sysselsättning skiljer sig också åt en del för de olika skyddsskälen. Som tidigare nämnts är majoriteten i gruppen med relationsvåld kvinnor. De som svarat att de har skydd på grund av arbetsrelaterat hot har ganska jämn könsfördelning medan gruppen som har skydd på grund av hot från kriminella miljöer i större utsträckning består av män. Personer med arbetsrelaterat hot är något äldre och har i större utsträckning partner och barn jämfört med övriga.

De personer som har skydd på grund av hedersvåld utan samtidigt våld i nära relation är något yngre än de som har skydd på grund av relationsvåld. De är också i större utsträckning Ensamstående och Studerande (tabell A2 i appendix). I andra avseenden är det svårt att se hur denna grupp skiljer ut sig då det är en relativt liten grupp (42 stycken uppger att de har skydd enbart på grund av hedersrelaterat hot eller våld).

Tabell 1. Deskriptiv statistik uppdelat på totala antalet och de med relationsvåld.

	Totalt (n = 875)	Skyddsskäl våld i nära relation och/eller hedersvåld (n = 415)
Sekretess/skyddad folkbokföring, antal (%)	555/319 (64/36)	198/217 (48/52)
Kvinnor/män, antal (%)	591/271 (69/31)	364/47 (89/11)
Åldersgrupp, antal (%)		
18-29	154 (18)	89 (22)
30-39	302 (35)	150 (36)
40-49	234 (27)	107 (26)
50+	177 (20)	68 (16)
Hushåll, antal (%)		
Ensamstående	214 (25)	127 (31)
Ensamstående med barn	243 (28)	181 (44)
Partner	101 (12)	27 (6,6)
Partner och barn	253 (30)	48 (12)
Annat	44 (5,2)	25 (6,1)
Sysselsättning, antal (%)		
Anställd	498 (57)	179 (43)
Studerande	84 (9,7)	64 (15)
Föräldraledig	20 (2,3)	14 (3,4)
Arbetsökande	60 (6,9)	38 (9,2)
Egen företagare	34 (3,9)	14 (3,4)
Sjukskriven	85 (9,8)	65 (16)
Saknar sysselsättning	18 (2,1)	11 (2,7)
Annat	70 (8,1)	30 (7,2)
Skydd antal år		
Median (kvartilavstånd)	4 (2 - 7)	3 (1,5 - 6)
Skyddsskäl, antal (%)		
Arbetsrelaterat hot och våld	201 (23)	
Hot och våld i nära relation	373 (43)	
Hedersrelaterat hot och våld	79 (9,0)	
Hot från kriminella miljöer	167 (19)	
Hot eller våld på grund av sexualitet, könsuttryck, religion eller etnicitet	36 (4,1)	
Skydd på grund av att familjemedlem har skyddade personuppgifter	133 (15)	
Annat	68 (7,8)	

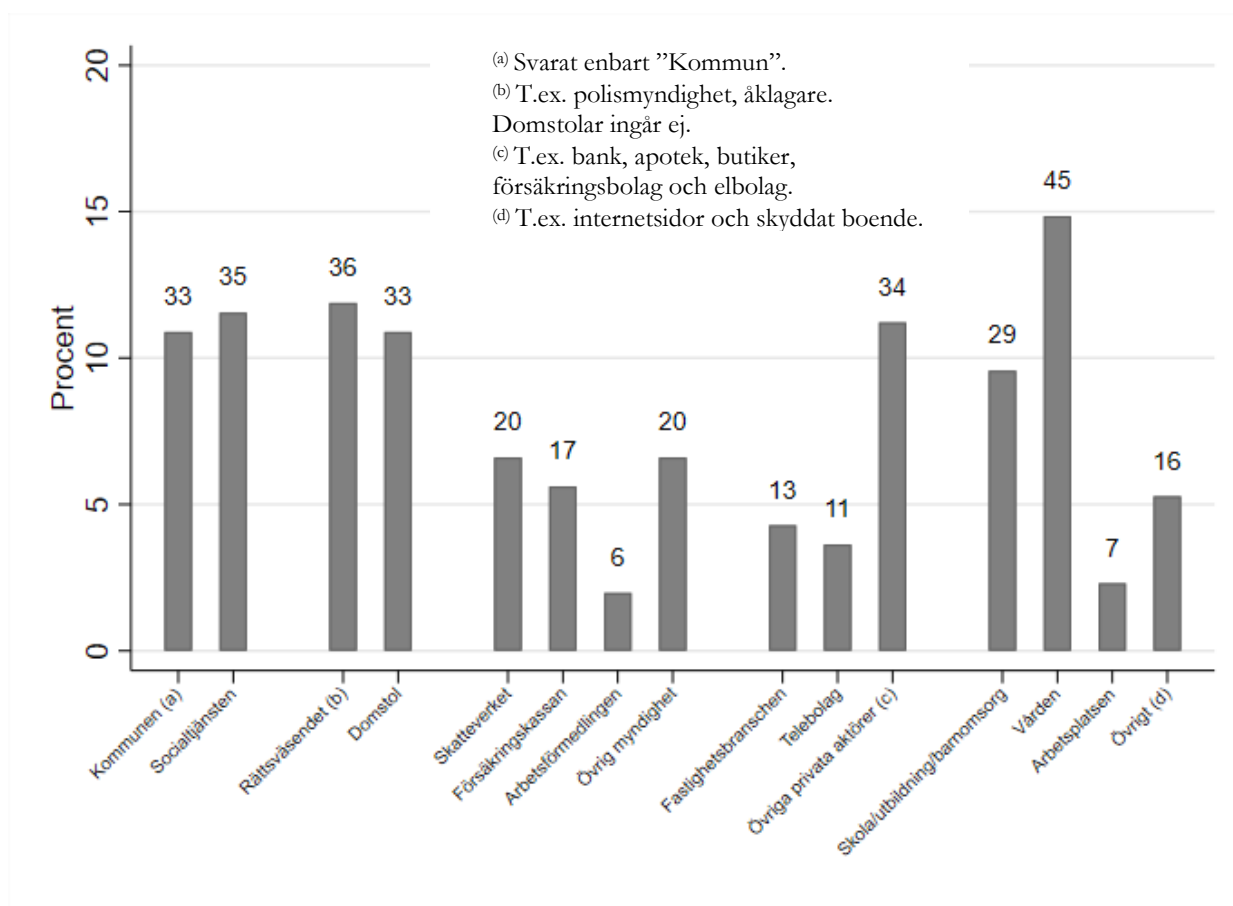
Röjningar – orsaker och konsekvenser

På frågan om röjning svarade 37 procent att de någon gång blivit röjda. Andelen är något högre för de med skyddsskäl relationsvåld (42 procent). Utifrån svaren med fritext kan vi se att vad som uppfattas som att ha blivit röjd varierar. En del uppger att deras uppgifter läckt ut till obehöriga eller direkt till personen de har skydd ifrån, medan några anger situationer som inte uppenbart innebär en risk för att bli hittad.

Av de som uppger att de blivit röjda, anger 85 procent ett svar på vem eller vilka de har blivit röjda av (se figur 2). De vanligaste svaren är vården, kommunen och socialtjänsten, rättsväsendet och domstolar samt privata aktörer. I privata aktörer ingår till exempel telebolag, fastighetsförvaltare och hyresvärdar, butiker och elbolag. I övrigt nämns bland annat myndigheter såsom Skatteverket och Försäkringskassan, skola (ofta skolplattformar) och arbetsplatsen.

En stor andel uppger att de blivit röjda av rättsväsendet, till exempel polis och kriminalvården, samt av domstolar. Sammanlagt svarar en femtedel antingen rättsväsendet och/eller domstolar. Det kan handla om att namnuppgifter stått med i offentlig förundersökning, att förövaren blivit inbjuden till samtal eller att nya namn efter namnbyte blivit skickade till den som man har skydd från. Även adressuppgifter eller uppgifter om arbetsplats kan läckas i exempelvis förundersökningar eller rättsliga beslut.

Figur 2. Om röjd, av vilken myndighet/organisation? Antal och procent.

Tabell 2 visar resultat från frågor om rövning uppdelat på totala gruppen och gruppen med skyddsskäl relationsvåld. En klar majoritet, cirka två tredjedelar, svarade att orsaken till rövningen är okunskap eller slarv. Cirka 7 procent angav tekniskt fel och en relativt stor andel, ungefär var femte, svarade annan orsak eller att de inte vet.

Den vanligaste konsekvensen av att ha blivit röjd som anges är att de har behövt flytta, 35 procent för den totala gruppen och 50 procent för de med relationsvåld. 34 procent av det totala antalet svarade att rövningen inte ledde till några konsekvenser alls. För gruppen med relationsvåld är denna andel betydligt lägre, 18 procent uppgav att rövningen inte fått några konsekvenser och inom denna grupp är män överrepresenterade. Av de som anger att konsekvenserna av rövningen har inneburit att de har blivit hittade av den som hotar eller att de blivit utsatta för hot eller våld är tre av fyra kvinnor. Majoriteten av dessa har skyddsskäl hot eller våld i nära relation.

Vi kan se att konsekvenserna av en rövning i viss mån verkar skilja sig åt beroende på vilken aktör det är som röjt. De som angett att det är privata aktörer som röjt svarar i mindre utsträckning att rövningen lett till att de har blivit hittade eller hotade jämfört med om rövningen skett inom vården, socialtjänsten eller rättsväsendet. En anledning, vilken framgår i en del fritextsvar, kan vara att rövningar från exempelvis socialtjänsten och rättsväsendet har inneburit läckta uppgifter direkt till den som man är skyddad från.

De som svarat att de har skydd på grund av arbetsrelaterat hot anger i mindre utsträckning att de har blivit röjda och i större utsträckning att rövningen inte fick några konsekvenser jämfört med individer med skydd på grund av relationsvåld eller hot från kriminella (tabell A1 i appendix).

Tabell 2. Rövning, orsak och konsekvenser uppdelat på totala antalet och de med skyddsskäl relationsvåld.

	Totalt (n = 875)	Skyddsskäl våld i nära relation och/eller hedersvåld (n = 415)
Röjd, antal (%)		
Ja/Nej	303/508 (37/63)	164/222 (42/58)
Orsak till rövning, antal (%)		
Tekniskt fel	22 (7,4)	11 (6,8)
Okunskap eller slarv	204 (69)	113 (70)
Vet inte	37 (12)	23 (14)
Annan orsak	34 (11)	14 (8,7)
Röjd av vem, antal (%)		
Kommunen	33 (11)	21 (13)
Socialtjänsten	35 (12)	30 (18)
Rättsväsendet	36 (12)	21 (13)
Domstol	33 (11)	22 (13)
Skatteverket	20 (6,6)	14 (8,5)
Försäkringskassan	17 (5,6)	12 (7,3)
Arbetsförmedlingen	6 (2,0)	5 (3,1)
Övriga myndighet	20 (6,6)	7 (4,3)
Fastighetsbranschen	13 (4,3)	6 (3,7)
Telebolag	11 (3,6)	4 (2,4)
Övriga privata aktörer	34 (11)	17 (12)
Skola/utbildning/barnomsorg	29 (9,6)	17 (10)
Vården	45 (15)	26 (16)
Arbetsplatsen	7 (2,3)	4 (2,4)
Övrigt	16 (5,3)	6 (3,7)
Konsekvenser av rövning, antal (%)		
Behövde flytta	107 (35)	82 (50)
Blev hittad av den som hotar	55 (18)	42 (26)
Blev utsatt för hot eller våld	64 (21)	46 (28)
Behövde byta arbetsplats eller skola	56 (18)	46 (28)
Behövde byta kontaktuppgifter	67 (22)	53 (32)
Andra konsekvenser	68 (22)	44 (27)
Inga konsekvenser	102 (34)	29 (18)

Problem med att leva med skyddade personuppgifter

Många som svarar på enkäten vittnar om omfattande praktiska problem associerade med att leva med skyddade personuppgifter. I tabell 3 redovisar vi svar på frågor om praktiska problem för hela gruppen samt uppdelat på de tre vanligaste skyddsskälerna; relationsvåld, arbetsrelaterat skydd och skydd på grund av hot från kriminella miljöer. En tredjedel uppger att de har tvingats byta arbete eller sysselsättning på grund av skyddade personuppgifter. För de med skyddsskäl relationsvåld är denna andel högre, närmre hälften anger att de har tvingats byta arbete eller sysselsättning, jämfört med 10 respektive 32 procent för skyddsskälerna arbetsrelaterat hot och hot från kriminella miljöer. Gruppen med våld i nära relation svarar även i högre grad att de upplever övriga problem på arbetet eller i studierna, 61 procent jämfört med 37 respektive 45 procent.

Grupperna svarar relativt likvärdigt på praktiska problem med specifika funktioner och samhällstjänster, som t.ex. apotek, barnomsorg och banker. Flest anger att de har problem med sjukvården och banker. Många beskriver också problem på arbetsplatsen med att logga in i olika system för att utföra arbetsuppgifter. Vilka områden olika grupper har problem med är svårtolkat då vi inte vet i vilken utsträckning olika grupper använder en viss funktion eller samhällstjänst. Detta innebär också att vi inte vet andelen av en total mängd användare som har problem med en viss funktion eller tjänst.

Tabell 3. Problem med att leva med skydd uppdelat på olika skyddsskäl.

	Totalt (n = 875)	Skyddsskäl relationsvåld^a (n = 415)	Skyddsskäl arbete^b (n = 201)	Skyddsskäl kriminella^c (n = 132)
Tvingats byta arbete eller sysselsättning, antal (%)				
Ja	280 (33)	194 (48)	20 (10)	42 (32)
Nej	540 (63)	186 (46)	178 (89)	85 (65)
Vet inte	35 (4,1)	26 (6,4)	1 (0,5)	4 (3,1)
Problem på arbete, studier eller liknande, antal (%)				
Ja	427 (51)	247 (61)	71 (37)	58 (45)
Nej	366 (43)	129 (32)	119 (61)	58 (45)
Vet inte	51 (6,0)	30 (7,4)	4 (2,1)	12 (9,4)
Praktiska problem med något av följande, antal (%)				
Apotek	329 (38)	187 (45)	60 (30)	35 (27)
Barnomsorg	176 (20)	82 (20)	54 (27)	24 (18)
Banker	405 (46)	188 (45)	114 (57)	61 (46)
Bank-id eller annan e-legitimation	328 (37)	164 (40)	78 (39)	56 (42)
Boendeparkering	86 (9,8)	43 (10)	23 (11)	5 (3,8)
Färdtjänst	26 (3,0)	20 (4,8)	2 (1,0)	3 (2,3)
Kreditupplysning	265 (30)	136 (33)	66 (33)	43 (33)
Medlemskap i ideella föreningar	212 (24)	105 (25)	50 (25)	25 (19)
Sjukvård, kallelser till rutinundersökningar (screening) etc.	450 (51)	217 (52)	115 (57)	65 (49)
Annat	193 (22)	86 (21)	52 (26)	19 (14)

^aVåld i nära relation och/eller hedersvåld

^bArbetsrelaterat hot och våld

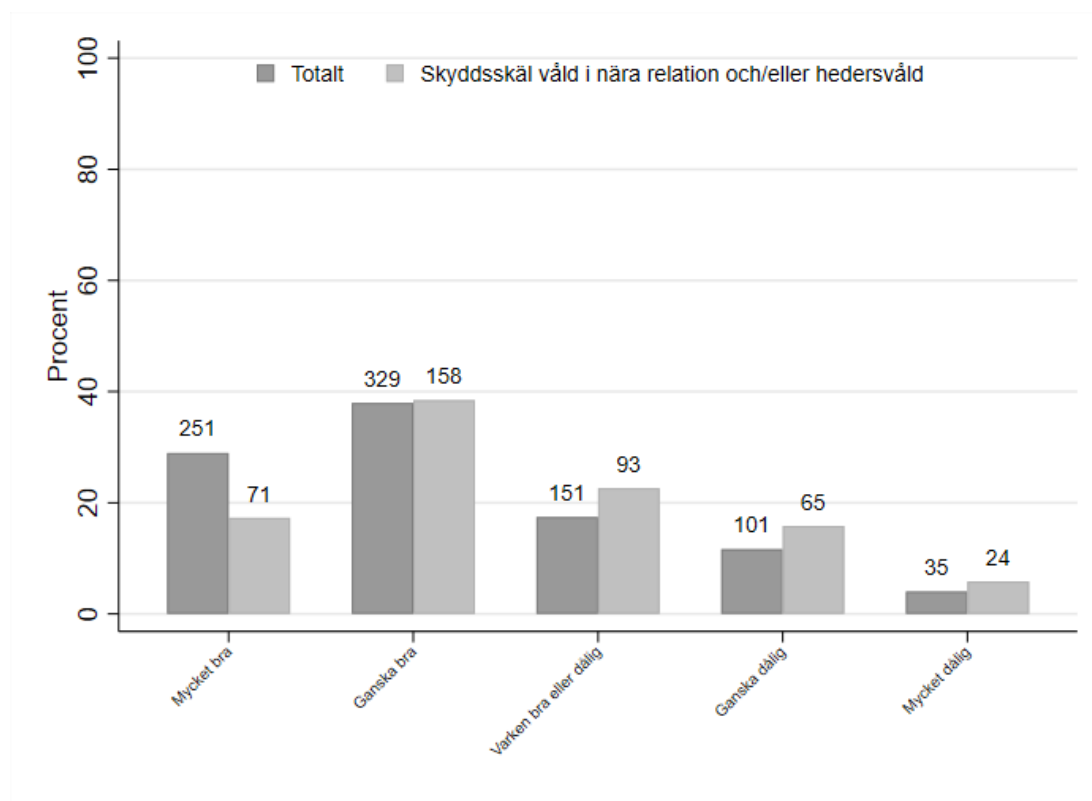
^cHot från kriminella miljöer (de med skyddsskäl relationsvåld ingår ej)

Hälsa och mående

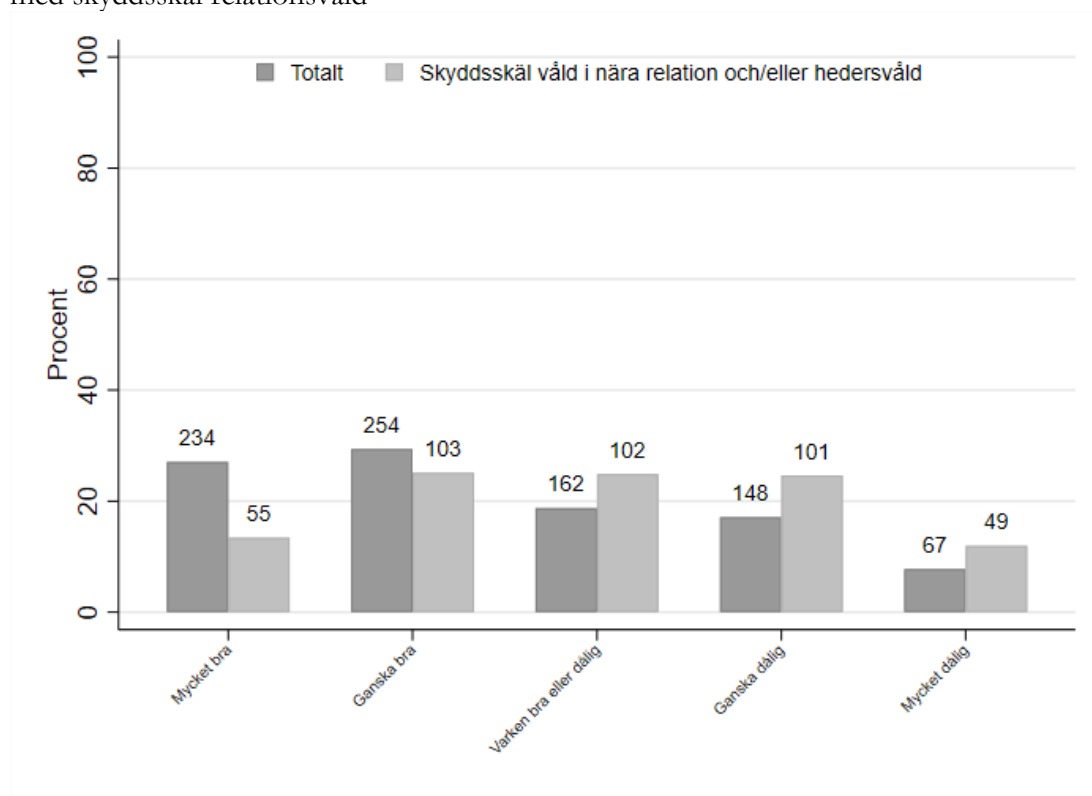
I enkäten frågar vi inte djupgående frågor om hur respondenterna mår. Skälet till detta är att skydda integriteten för respondenterna och för att den typen av frågor passar bättre i till exempel djupintervjuformat. Vi ber dem dock översiktligt skatta sitt fysiska och psykiska mående (se figur 3 och figur 4).

Sammantaget anger ungefär en av fyra av de svarande att deras psykiska hälsa är Mycket dålig eller Ganska dålig. Motsvarande andel för den fysiska hälsan är 15 procent. Den skattade hälsan varierar dock beroende på skyddsskäl. Endast 6 procent anger att deras psykiska hälsa är Mycket dålig eller Ganska dålig av de som har angett skyddsskäl arbetsrelaterat hot och våld. För de med skyddsskäl hot från kriminella miljöer är denna siffra 26 procent och 37 procent för de med skydd på grund av relationsvåld. Den fysiska hälsan skattas relativt lika av personer med skydd på grund av relationsvåld och hot från kriminella miljöer, 21 respektive 15 procent har angett att deras fysiska hälsa är Mycket dålig eller Ganska dålig. Motsvarande andel för de med arbetsrelaterat hot och våld är 5 procent.

Figur 3. Hur tycker du din fysiska hälsa är? Antal och procent uppdelat på totala antalet svarande och de med skyddsskäl relationsvåld

Figur 4. Hur tycker du din psykiska hälsa är? Antal och procent uppdelat på totala antalet svarande och de med skyddsskäl relationsvåld

Appendix

Tabell A1. Deskriptiv statistik uppdelat på olika skyddsskäl.

	Skyddsskäl relationsvåld ^a (n = 415)	Skyddsskäl arbete ^b (n = 201)	Skyddsskäl kriminella ^c (n = 132)
Sekretess/skyddad folkbokföring, antal (%)	198/217 (48/52)	184/17 (92/8,5)	88/44 (67/33)
Kvinnor/män, antal (%)	364/47 (89/11)	90/110 (45/55)	44/86 (34/66)
Åldersgrupp, antal (%)			
18-29	89 (22)	11 (5,5)	25 (19)
30-39	150 (36)	81 (41)	41 (32)
40-49	107 (26)	62 (31)	30 (23)
50+	68 (16)	46 (23)	34 (26)
Hushåll, antal (%)			
Ensamstående	127 (31)	28 (14)	34 (26)
Ensamstående med barn	181 (44)	15 (7,5)	21 (16)
Partner	27 (6,6)	31 (16)	23 (18)
Partner och barn	48 (12)	125 (63)	39 (30)
Annat	25 (6,1)	1 (0,5)	12 (9,3)
Sysselsättning, antal (%)			
Anställd	179 (43)	176 (88)	79 (60)
Studering	64 (15)	3 (1,5)	3 (2,3)
Föräldraledig	14 (3,4)	2 (1,0)	1 (0,8)
Arbetsökande	38 (9,2)	1 (0,5)	9 (6,8)
Egen företagare	14 (3,4)	8 (4,0)	8 (6,1)
Sjukskriven	65 (16)	3 (1,5)	12 (9,1)
Saknar sysselsättning	11 (2,7)	2 (1,0)	4 (3,0)
Annat	30 (7,2)	5 (2,5)	16 (12)
Skydd antal år			
Median (kvartilavstånd)	3 (1,5 – 6)	5 (2 – 9,5)	4 (2 - 8)
Röjd ja/nej, antal (%)	164/222 (42/58)	59/135 (30/70)	56/68 (45/55)
Konsekvenser av rövning, antal (%)			
Behövde flytta	82 (50)	6 (10)	16 (29)
Blev hittad av den som hotar	42 (26)	3 (5,1)	7 (13)
Blev utsatt för hot eller våld	46 (28)	6 (10)	12 (21)
Behövde byta arbetsplats eller skola	46 (28)	1 (1,7)	7 (13)
Behövde byta kontaktuppgifter	53 (32)	6 (10)	7 (13)
Andra konsekvenser	44 (27)	5 (8,5)	10 (18)
Inga konsekvenser	29 (18)	38 (64)	22 (39)

^aVåld i nära relation och/eller hedersvåld

^bArbetsrelaterat hot och våld

^cHot från kriminella miljöer (de med skyddsskäl våld i nära relation och/eller hedersvåld ingår ej)

Tabell A2. Deskriptiv statistik uppdelat på våld i nära relation och hedersvåld.

	Våld i nära relation^a (n = 336)	Hedersvåld^b (n = 42)	Våld i nära relation och hedersvåld^c (n = 37)
Sekretess/skyddad folkbokföring, antal (%)	164/172 (49/51)	17/25 (40/60)	17/20 (46/54)
Kvinnor/män, antal (%)	294/38 (89/11)	35/7 (83/17)	35/2 (95/5,4)
Åldersgrupp, antal (%)			
18-29	63 (19)	18 (43)	8 (22)
30-39	124 (37)	11 (26)	15 (41)
40-49	87 (26)	10 (24)	10 (27)
50+	61 (18)	3 (7,1)	4 (11)
Hushåll, antal (%)			
Ensamstående	102 (31)	17 (40)	8 (22)
Ensamstående med barn	151 (46)	8 (19)	22 (61)
Partner	14 (4,2)	10 (24)	3 (8,3)
Partner och barn	44 (13)	4 (10)	0 (0)
Annat	19 (5,8)	3 (7,1)	3 (8,3)
Sysselsättning, antal (%)			
Anställd	146 (43)	18 (43)	15 (41)
Studera	42 (13)	13 (31)	9 (24)
Föräldraledig	12 (3,6)	1 (2,4)	1 (2,7)
Arbetsökande	31 (9,2)	3 (7,1)	4 (11)
Egen företagare	12 (3,6)	1 (2,4)	1 (2,7)
Sjukskriven	58 (17)	3 (7,1)	4 (11)
Saknar sysselsättning	10 (3,0)	1 (2,4)	0 (0)
Annat	25 (7,4)	2 (4,5)	3 (8,1)
Skydd antal år			
Median (kvartilavstånd)	3 (1,5 – 5,5)	4,5 (1 – 13)	3,5 (1,5 – 5)
Röjd ja/nej, antal (%)	136/176 (44/56)	17/25 (40/60)	11/21 (34/66)

^aVåld i nära relation (de med hedersvåld ingår ej)

^bHedersvåld (de med våld i nära relation ingår ej)

^cVåld i nära relation *och* hedersvåld

Jämställdhetsmyndigheten | Box 73, 42422 Angered | Besöksadress: Angereds torg 9
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | www.jamstalldhetsmyndigheten.se